

KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır.

Heydər Əliyev

DIPLOMAT

№ 29 (493) 01-07 Tebax, Avqust sal. il 2022
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û siyasî

Qiyməti: 40 qəpik
Hêjaye:

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslamı çox ağır dardan!

Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sındırmış göy məscidləri.

Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kürdün dərgahına daim baş əyər.

Səbāhəddin Eləglu

Səh. 2

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva "Grand-Agro Invitro" MMC-nin müəssisəsi ilə tanış olub, "Azbadam" MMC-nin emal zavodunun açılışında iştirak ediblər

Səh. 8

Nêçîrvan Barzanî: Divê rewşa Şingalê asayî bibe

Səh. 8

Serok Barzanî: Şingal di destê çekdaran de ye ku nahêlin xelkê wê vegerin û navçe were avedankirin

Səh. 9

Mesrûr Barzanî: Ji bo xizmetkirina Êzdiyan çî ji destê me tê em dikin

Səh. 18

Премьер Ирака призывает к диалогу

Səh. 9

Guterres: Divê ji tiştên hatine jiyîn ders bèn sitendin

Səh. 7

"Biz öz tarixi yurdlarımıza mütləq qayidacağıq"

Prezident İlham Əliyev Panamanın Azərbaycanda yeni təyin olunmuş səfirinin etimadnaməsini qəbul edib

Səh. 2

İrəvan quberniyası

Səh. 6

HORASAN VE KÜRTLER: BİR ALDATILMANIN SON

Səh. 7

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN "ŞƏRƏFNAMƏ" ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

Səh. 5

YNK: pəwîste karên cedî ji bo avakirin Şengalê û vegera koçberan bê kirin

Səh. 8

Курдская делегация в Вашингтоне обсуждает объединение сил пешмерга

Səh. 20

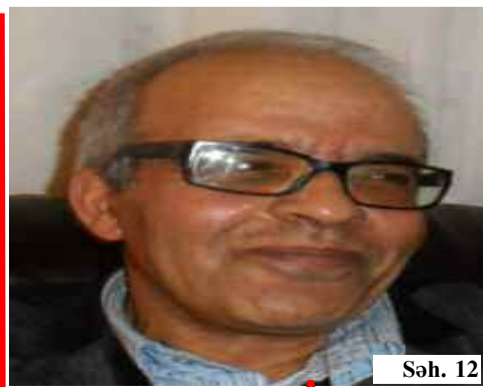
Səh. 4

KÜRD XALQININ QƏHRƏMAN OĞLU QAÇAQ NƏBİ

Səh. 8

Sedir daxwaza hilweşandina parlamento yê dike

Səh. 12

Hêvî û Tewqe ji İnglistanê

Səh. 12

SÛPHİYÊ SİWEREGÎ YÊ SEREKANIYA ROJAVAYÊ KURDISTANÊ...

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva "Grand-Agro Invitro" MMC-nin müəssisəsi ilə tanış olub, "Azbadam" MMC-nin emal zavodunun açılışında iştirak edəblər

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva "Grand-Agro Invitro" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin müəssisəsinin fəaliyyəti ilə tanış olublar və "Azbadam" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin badam emalı zavodunun açılışında iştirak edəblər.

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbarov və "Grand-Agro Invitro" MMC-nin icraçı direktoru Taleh Zeynalov dövlətimizin başçısına və birinci xanıma müəssisənin fəaliyyəti barədə məlumat verdilər.

İqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, xüsusilə qeyri-neft sektorunun inkişafı ilə bağlı qarşıya qoyulan prioritetlər uğurla həllini tapır. Eyni zamanda, qeyri-neft sektorunda kənd təsərrüfatı məhsullarının payı artır. Bu işə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması və idxaldan asılılığın aradan qaldırılması deməkdir.

Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın fəaliyyəti ilə tanış olduqları "Grand-Agro Invitro" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin müəssisəsi və "Azbadam" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin açılış olan badam emalı zavodu məhz qeyri-neft sektoru və kənd təsərrüfatının inkişaf konsepsiyasının uğurla reallaşdırılmasının nəticəsidir.

Prezident İlham Əliyev: Son vaxtlar fındıqçılıq Azərbaycanda çox inkişaf edir. Fındıq bağlarının sahəsini iki dəfədən çox artırıbmışıq. Fındıq ixracına görə biz indi dünyada üçüncü yerdəyik. Amma badam istehsalı, əfsuslar olsun ki, Azərbaycanda çox aşağı idi və daxili tələbatı ödəmirdi. Ona görə indi badamçılıqla da ciddi məşğul olmaq lazımdır. Bu meyvə sortları yerli sortlardır, yoxsa xarici sortlardır?

Taleh Zeynalov: Həm xarici sortlarımız, həm yerli sortlarımız var. Məqsədimiz də odur ki, yerli sortların içərisində məhsuldar və təbiətə uyğun çeşidləri seçib seleksiya yolu ilə onları artırıl-

masına nail olaq.

Prezident İlham Əliyev: Burada çox vacib məsələ odur ki, əlbəttə, intensiv bağçılıq daha çox

bazarın tələbatı və müştərinin sifarişinə uyğun olaraq müəyyən edilir.

"Invitro" layihəsinə yatırılan

laşdırılıb. Birinci mərhələ üzrə 2017-2019-cu illərdə Abşeron rayonunun Qala və Bilgəh qəsəbələrində Aralıq dənizi

ixrac edəcəyik.

Prezident İlham Əliyev: Çox yaxşı, öz bağlarınızın da sahəsini genişləndirin. Çünki badam yetişdirmək üçün Abşeron torpağı çox münbitdir. Burada boş sahələr çoxdur. Biz gələndə gördük ki, bütün yol boyunca sağ-sol zeytun bağlarıdır. Əvvəllər bu ərazi boş sahə idi, son vaxtlar əkilmişdir. Bu, böyük imkanlardır. Abşeron torpaqları zeytun, badam yetişdirmək üçün ən münbit torpaqlardır. Burada hələ boş torpaqlar var, onlardan mütəlx istifadə etmək lazımdır. Çünki biz gələcəkdə badamı da fındıq kimi ixrac edəcəyik.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev zavodu işə saldı.

Bildirildi ki, zavodda məhsulun ilkin emalı, sındırılması, qurudulması və çeşidlənməsi nəzərdə tutulur. Müəssisə İspaniyanın "Jose Borrell S.A." brendinə məxsus avadanlıqla təchiz edilib. Zavodun illik emal gücü 2 min ton badam ləpəsidir.

Onu da deyək ki, "Azbadam" MMC investisiya təşviqi hesabına edilən güzəştlərdən yararlanaraq, indiyədək xərclərinə 1 milyon manat məbləğində qənaət edib. Badam ləpəsinin ölkədaxili illik istehlak həcmi 750-800 ton təşkil edir. 2015-2019-cu illərdə ölkədə istehlak edilən badam ləpəsinin 90-95 faizi idxal olunurdu. Bu məqsədlə ölkədən hər il 6 milyon ABŞ dolları məbləğində valyuta xərçə çıxırdı. Müəssisənin fəaliyyəti nəticəsində 2024-cü ildən etibarən daxili bazarın tələbatı "Azbadam" MMC-nin emal müəssisəsi hesabına nəinki tam şəkildə təmin olunacaq, məhsullar Avropa İttifaqı ölkələrinə, Türkiyəyə, MDB və Mərkəzi Asiya respublikalarına, Hindistana, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə və digər ölkələrə "Made in Azerbaijan" brendi ilə ixrac ediləcək.

Müəssisə əhalinin məşğulluq məsələsinin həllinə də töhfə verir. Burada 130 nəfər daimi işlə təmin olunub.

president.az

məhsulun həcminə istiqamətləndirilir. Amma bizim xüsusiyyətimiz və üstünlüyümüz odur ki, - hər zaman belə olub, bu gün də belədir, - bizdə yetişdirilən meyvə-tərəvəz təbiidir. Yəni, orqanikdir və onun xüsusi dadı var. Burada yerli sortlara daha çox üstünlük verilməlidir. Yəni, kəmiyyət dalınca getsək, bizim xüsusi dad verən o meyvələri itirə bilərik. Buna xüsusilə diqqət yetirin. Çünki bizim istər narımız olsun, almanın olsun, pomidorumuz olsun, xurdamız olsun, doğrudan da xüsusi dada malikdir. Biz onu itirməməliyik.

Qeyd edək ki, 2017-ci ildə fəaliyyətə başlayan "Grand-Agro Invitro" MMC məhsuldar meyvə və digər bitki tingləri yetişdirməklə məşğuldur. Müəssisənin tətbiq edilən müasir texnologiyalar sayəsində ənənəvi üsullarla çoxaldılması mümkün olmayan, həmçinin yerli və xarici bazarda rəqabətə davamlı yüksəkkeyfiyyətli məhsullar yetişdirmək imkanları mövcuddur. Növ seçimi

investisiyanın ümumi məbləği 21 milyon manatdır.

İstixanalar müasir damcı üsulu və sisləmə sistemi ilə suvarılır. Müəssisənin beynəlxalq standartlara tam cavab verən laboratoriyası isə ən müasir texnologiyalarla təchiz olunub. İnkubasiya otaqlarının geniş-tumlu olması sayəsində laboratoriya il ərzində 4 milyon ədəd müxtəlif cins və sort yetişdirmək imkanına malikdir.

Müəssisədə 84 nəfər daimi işlə təmin olunub.

Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın açılışında iştirak etdikləri badam emalı zavodu isə "Azbadam" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinə məxsus istehsal müəssisəsidir.

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbarov və "Azbadam" MMC-nin icraçı direktoru Anar Ağayev dövlətimizin başçısına və birinci xanıma zavod barədə məlumat verdilər.

Qeyd edildi ki, layihənin həyata keçirilməsi iki mərhələdə plan-

badam sortlarından olan Quara (160 hektar), Belona (95 hektar), Avijor (138 hektar) və Soleta (34 hektar) növlü ağaclardan ibarət badam bağları salınıb. Bağlara yatırılan ümumi investisiya məbləği 17 milyon manatdır.

İkinci mərhələdə yaradılan zavod ölkədə ilk badam emalı müəssisəsidir. İnşası 2021-ci ilin sentyabrında tamamlanan zavodun ümumi investisiya dəyəri 13,5 milyon manatdır. Bunun 10 milyon manatı Sahibkarlığın İnkişafı Fondu hesabına ayrılan güzəştli kredit, 3,5 milyon manatı isə təsisçi kapitalıdır.

Mikayıl Cəbarov: 2015-2019-cu illərdə ölkədə istehlak olunan təmizlənmiş badamın 90-95 faizi idxal edilirdisə, 2021-ci ilin nəticələrinə görə artıq biz ürəkaçan dinamikanı görə bilərik.

Anar Ağayev: İdxalı 50 faizə qədər azaltmışıq. 2024-cü ildə isə yalnız bizim bağ bütün Azərbaycanın istehlak həcmi qarşılıya biləcək. Digər bağlardan alacağımız badamları da emal edib

Prezident İlham Əliyev Panamanın Azərbaycanda yeni təyin olunmuş səfirinin etimadnaməsini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev avqustun 6-da Panama Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunan fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri xanım Mariela del Karmen Sagel Rosasın etimadnaməsini qəbul edib.

Səfir Mariela del Karmen Sagel Rosas etimadnaməsini Prezident İlham Əliyevə təqdim etdi.

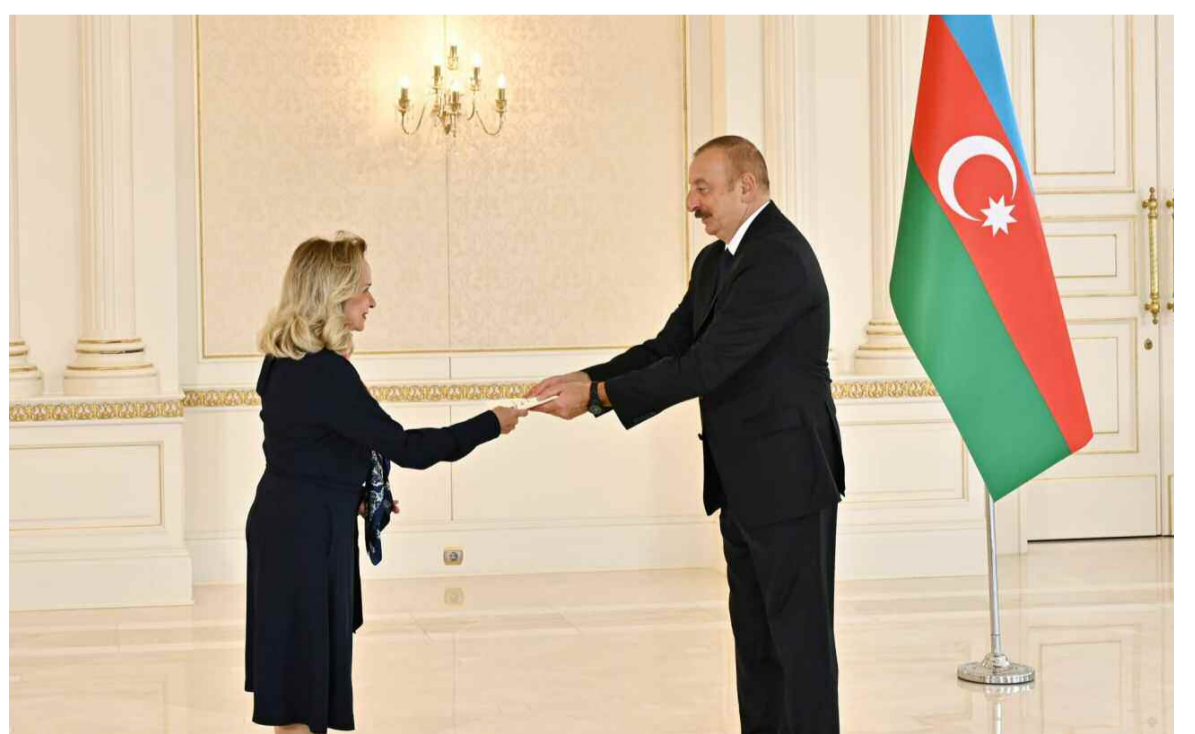
Dövlətimizin başçısı səfirle söhbət etdi.

Prezident İlham Əliyev ölkələrimiz arasında beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində, xüsusilə Qoşulmama Hərəkatında yaxşı əməkdaşlığın həyata keçirildiyini bildirdi, Azərbaycanın bu təşkilata sədrlik müddətinin uzadılmasının, o cümlədən COVID-19 ilə bağlı ölkəmizin irəli sürdüyü təşəbbüslərin Panama tərəfindən dəstəkləndiyinə görə minnətdarlığını ifadə etdi. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın sədr kimi Qoşulmama Hərəkatının institusional inkişafı istiqamətində səylər göstərdiyini bildirərək, bununla

bağlı artıq iki mühüm tədbirin - Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin Bakı konfransının və Qoşulmama Hərəkatı Gənclər Sammitinin çox uğurla keçirildiyini vurğuladı və bunun Hərəkatın fəaliyyətinə yeni dinamika verdiyini dedi, bu baxımdan təşkilata üzv dövlətlərin dəstəyinin rolunu qeyd etdi. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın təşkilata sədrlik müddətinin uzadılması barədə üzv dövlətlər tərəfindən yekdil qərarın qəbul edilməsini ölkəmizə göstərilən böyük dəstəyin və hörmətin ifadəsi kimi dəyərləndirdi.

İkitərəfli münasibətlərə toxunan dövlətimizin başçısı iqtisadi sahədə əməkdaşlıq imkanlarının müəyyənləşdirilməsinin və biznes dairələri arasında informasiya qitliyinin aradan qaldırılmasının zəruriliyini bildirdi, yeni təyin olunan səfirin iki ölkənin əlaqələrinin genişləndirilməsi işinə töhfə verəcəyinə əminliyini ifadə etdi.

Xoş sözlərə görə minnətdarlığını bildiren xanım Mariela del Karmen Sagel Rosas qeyd etdi ki, Panama ərazisinin kiçik olmasına

bxmayaraq, böyük iqtisadi-ticari imkanlara malikdir. Xanım Mariela del Karmen Sagel Rosas bu baxımdan ölkəsinin beynəlxalq

hab olması imkanlarından istifadə edilməsinin mümkünlüyünü diqqətə çatdırdı. Səfir, eyni zamanda, ölkələrimiz arasında

ticarət, mədəniyyət və digər sahələrdə əlaqələrimizin genişlənəcəyinə ümidvar olduğunu bildirdi.

DAŞKƏSƏNDƏ "İXTİSAS BƏLƏDÇİSİ" ADLI MAARİFLƏNDİRMƏ SEMİNARI KEÇİRİLİB

Avqustun 4-də Daşkəsən rayonunda Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin, Gəncə-Daşkəsən Regional Təhsil İdarəsinin, Daşkəsən KOB dostunun, Daşkəsən Gənclərin İnkişaf və Karyera Mərkəzinin dəstəyi və Əmək və Əhalin-

Karyera Filialının rəhbəri Toğrul Ələkbərov, Filialın karyera məsləhətçisi Nərgiz Bayramova, abituriyentlər, 9-11-ci sinif şagirdləri, valideynlər və müəllimlər iştirak ediblər. Layihənin əsas məqsədi valideynləri və gəncləri

in Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Dövlət Məşğulluq Agentliyinin Mərkəzi Karyera Filialının təşkilatçılığı ilə təşkil olunub.

Seminarda RİH-nin əməkdaşları, Dövlət Məşğulluq Agentliyinin Mərkəzi

müasir əmək bazarının tələbləri barədə məlumatlandırmaq və abituriyentlərin düzgün ixtisas seçimi etmələrinə dəstək verməkdir.

Giriş nitqi ilə çıxış edən Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin İctimai-

siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdir müavini Elmar Əliyev iştirakçıları Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əhəd Əbiyevin adından salamlayıb və seminarın əhəmiyyətini qeyd edib. Mərkəzi Karyera Filialının rəhbəri Toğrul Ələkbərov tərəfindən ixtisas seçiminin aparılması meyarları, düzgün kodlaşdırma qaydaları, prosesin psixoloji aspektləri, əsas ixtisaslar və onların gələcək perspektivləri haqqında məlumat verib.

Filialın karyera məsləhətçisi Nərgiz Bayramova isə seminar zamanı gənclərə özünütanıma və özünüinkışafın əhəmiyyəti, görülən işin cəmiyyət üçün yararlı olması, dəyər, maraqlı və bacarıqların istedadların müəyyən olunması yollarını izah edib. Həmçinin gələcəyin peşələri, ixtisas üzrə ölkədə və xaricdə təhsil haqqında məlumat verib, "Universiteti nəyə əsasən seçməli?" "Düzgün kodlaşdırma qaydaları", "Prosesin psixoloji aspektləri", "Əsas ixtisaslar və onların gələcək perspektivləri", "VISA nədir?" mövzularında söhbət aparıb. İnteraktiv keçən seminarda gənclərin sualları cavablandırılıb.

Tərtərdə Məhərrəm ayı ilə əlaqədar qərərgah üzvlərinin növbəti tədbiri keçirilib

Avqust ayının 5-də Məhərrəm ayı ilə əlaqədar Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədovun rəhbərliyi ilə qərərgah üzvlərinin növbəti tədbiri keçirilib.

Rayon İcra hakimiyyətində keçirilən tədbirdə hüquq-mühafizə orqanlarının, icra hakimiyyətinin əməkdaşları və din xadimləri iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədov bildirib ki, cari ilin iyul ayının 30-dan başlanmış Məhərrəm ayında, o cümlədən 8 avqust "Aşura" günündə dini mərasimlər "Dini etiqad azadlığı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq olaraq əvvəlcədən icazə verilmiş məscid, ziyarətgahlarda keçirilə bilər.

Rayon icra hakimiyyəti müvafiq dövlət qurumları tərəfindən mərasim iştirakçılarının təhlükəsizliyi, məscidlərə rahat gediş-gəlişləri, dini ayınların sərbəst və maneəsiz keçirilməsi bütün lazımı tədbirlər görülür, əhali arasında maarifləndirmə tədbirləri aparılır.

Rayon rəhbəri əhalinin epidemioloji salamatlığının təmin edilməsinin zəruriliyini də qeyd edərək keçirilən

mərasimlərdə gigiyenik qaydalara əməl olunmasını tövsiyə edib.

Qeyd olunub ki, rayon ərazisində 5 məscid və 1 ziyarətgahda (Ələm ocağı) dini mərasimlərin keçirilməsinə icazə verilib. Küçələrdə, evlərdə ehsan süfrələrinin açılması, dini mərasimlərin təşkili tövsiyə olunmur.

Rayon rəhbəri Məhərrəm ayı ilə bağlı tədbirlərin mövcud qanunvericilik çərçivəsində keçirilməsinin zəruriliyini diqqətə çatdırıb. Aşura günlərində bütün bölgələrdə qanvermə aksiyası təşkil olunacağını, qanvermə aksiyasında iştirak etmək istəyənlərin Mərkəzi Qan Bankının Bərdə rayon regional bölməsinə müraciət edə bilmələri barədə də məlumat verib.

Tədbirdə rayon icra hakimiyyətinin başçısı hüquq-mühafizə orqanlarına Aşura günlərində ictimai asayişin sabitliyinə nəzarəti gücləndirməyi, məscidlərdə fəaliyyət göstərən din xadimlərinə isə dini mərasimlərin təşkili zamanı öz üzərlərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirməyi, tədbirlərdə son dərəcə məsuliyyətli olmağı tapşırıb.

Sonra Tərtər Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini Elvin Umudov, İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdir müavini-Dini qurumlarla işin təşkilatçısı Zabil Paşayev, Tərtər Cümə məscidinin imamı Sadiq Cəfərov çıxış edərək Azərbaycan cəmiyyətinin hər zaman ənənəvi dəyərlərinə yüksək ehtiram bəslədiyini vurğulayıb. Çıxışçılar bu il də Məhərrəmlik, Aşura mərasimlərinin milli mənəvi dəyərlərimizə uyğun şəkildə qeyd ediləcəyini, dini mərasimlərdə Kərbəla şəhidləri ilə yanaşı ərazi bütövlüyümüz uğrunda canından keçmiş şəhidlərimizin də ruhuna dualar oxunacağını, xatirələrinin yad ediləcəyini bildirdilər. Məhərrəmlik mərasimlərində hər kəsi QMI-nin Qazılar Şurasının müvafiq fətvasının tələblərinə ciddi riayət etməyi, qanvermə aksiyalarında fəal iştirak etməyi tövsiyə ediblər.

Laçın Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı Aqil Nəzərlinin növbəti görüşü-səyyar qəbulu Suraxanı rayonunda keçirilmişdir

Laçın Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı Aqil Nəzərlinin laçınlı məcburi köçkünlərlə növbəti görüşü-səyyar

Laçın rayonunun ərazisində iki mühüm dövlət əhəmiyyətli obyektin - Güləbird Su Elektrik Stansiyasının açılışında və

qəbulu 2022-ci il 5 avqust tarixdə Bakı şəhəri, Suraxanı rayonunun Hövsan qəsəbəsində keçirilmişdir.

53 nəfər laçınlı məcburi köçkünün iştirak etdiyi görüş-səyyar qəbulda çıxış edən Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Aqil Nəzərli ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən Müharibəsində qazanılan qələbədə, qısa müddət ərzində işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan geniş tikinti və quruculuq işlərindən, ölkə rəhbərinin işğaldan azad olunmuş ərazilərə mütəmadi səfərlərindən,

Laçın rayonunun Qorçu kəndi ərazisində beynəlxalq hava limanının təmələqoyma mərasimində iştirakından, eyni zamanda 2022-ci il 26 iyun tarixində bir daha Laçın rayonu ərazisinə səfər etməsi zamanı Laçın Beynəlxalq Hava Limanında aparılan tikinti işlərindən, "Qorçu" elektrik yarımstansiyasında görülən işlərdən, "Həkəriçay" su anbarı layihəsi ilə tanış olmağında danışıqçıdır. Rayon rəhbəri çıxışında eyni zamanda şəhid ailələrinə, müharibə əlillərinə, məcburi köçkünlərə göstərilən diqqət və qayğıdan söz açmış, son illər məcburi

köçkünlərin mənzil-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı xeyli işlərin görüldüyünü, 100-dən artıq müasir yaşayış kompleksinin və qəsəbələrin salındığını, digər köçkünlərlə yanaşı yüzlərlə laçınlı məcburi köçkün ailəsinin də yeni mənzillərlə təmin edildiyini bildirmişdir. O, daha sonra çıxışında Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın ölkənin sosial-iqtisadi həyatındakı xidmətlərindən söz açaraq, respublikada məcburi köçkünlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması istiqamətindəki çoxşaxəli fəaliyyətindən də danışıqçıdır.

Səyyar qəbulda altı nəfər məcburi köçkünün müraciəti dinlənilmişdir. Qeyd edilən müraciətlərə baxılması üçün aidiyyəti üzrə konkret tapşırıqlar verilərək, həmin tapşırıqların icrası nəzarətə götürülmüşdür.

Qəbulda Laçın Rayon İcra Hakimiyyəti başçısı aparatının məsul işçiləri, həmçinin müvafiq inzibati ərazi dairəsi üzrə nümayəndəliyin işçiləri iştirak etmişlər.

Səyyar qəbulda iştirak edən rayon sakinləri doğma torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasına, onlara dövlət tərəfindən göstərilən davamlı diqqət və qayğıya görə ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevə tükənməz minnətdarlıqlarını bildirmişlər.

Samux Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Alı Qocayevin rayonun Alabaşlı qəsəbə sakinləri ilə növbəti səyyari görüşü keçirildi

Samux Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Alı Qocayevin rayonun Alabaşlı qəsəbə sakinləri ilə növbəti səyyari görüşü keçirildi. Görüşdə qəsəbə sakinləri ilə yanaşı İcra Hakimiyyəti başçısının müavinləri, İcra aparatının şöbə müdirləri, hüquq-mühafizə orqanlarının, idarə, müəssisə və təşkilatların rəhbərləri iştirak edirdilər.

Əvvəlcə Alabaşlı qəsəbə inzibati ərazi dairəsi üzrə icra nümayəndəsi Qütbəddin Ələkbərov qəsəbə barədə iclas iştirakçılarına geniş məlumat verdi. Kənddə görülmüş işlər, elektrik enerjisi, su təminatı, aparılmış abadlıq işləri, əhalini narahat edən məsələlər və problemlər barədə ətraflı danışdı. Daha sonra kənd sakinləri tərəfindən çıxışlar və təkliflər oldu. Qəsəbə sakinləri əhalinin problemlərinin həll edilməsi məqsədi ilə yerlərdə həyata keçirilən tədbirlərə, göstərilən yüksək diqqət və qayğıya görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban

xanım Əliyevaya minnətdarlıqlarını ifadə etdilər.

Səyyar qəbulu yekunlaşdıran Samux RİH-nin başçısı cənab Alı Qocayev qəsəbə sakinləri tərəfindən irəli sürülmüş rəy və təkliflərə baxılması üçün aidiyyəti orqanların rəhbərlərinə yerində müvafiq tapşırıqlar verdi.

KÜRD XALQININ QƏHRƏMAN OĞLU QAÇAQ NƏBİ

"115 il əvvəl – martın 12-də Azərbaycan xalqının yetirdiyi ən məşhur qəhrəmanlardan olan Qaçaq Nəbi xəyanətlə qətlə yetirilib. Qaçaq Nəbi 46 illik ömrünün tam 13 ilini əlində silah, vəfali ömür-gün yoldaşı Həcərlə birlikdə fasiləsiz olaraq rus-erməni, fars zülmünə qarşı mücadilə aparıb. Bu qoşa ad həm Azərbaycanın qəhrəmanlıq salnaməsinə, həm də dünya qaçaqçılıq hərəkatı tarixinə şərəflə yazılıb, ümumxalq sevgisinin, qorxmazlıq, cəsarət, şücaət, əyilməz iradənin simvoluna çevrilib". Zəngəzur Cəmiyyətləri Birliyinin sədri Hacı Nərimanoğlunun "Media forum"a açıqlamasında deyib.

Hacı Nərimanoğlu Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin "Azərbaycan milli istiqlal nücadiləsi" adlı əsərindən sitat götürür: Zəngəzur və Naxçıvanda qorxmadan partizan müharibəsi aparan Qaçaq Nəbi Gəncə vilayəti, Zəngəzur qəzasının Aşağı Mollu əndində (indiki Qubadlı) anadan olmuşdu. Feddi nəfərdən ibarət ailəni atası çətinliklə töləndirirdi.

Günlərin birində 16 yaşlı Nəbinin atasını əy döyür. Bunu gören Nəbi bəyin üzərinə atılaraq onunla savaşıb. Bəyin şikayətinə əsasən Nəbi həbs olunur. O, həbsdən qaçaraq həmfikirilərini ətrafına toplayır. Rus çar rejiminə və onun Azərbaycandakı əlaltıları olan bəylərə qarşı mübarizəyə başlayır.

Nəbinin arvadı Həcər xanımla yanaşı əldə Mehri xanımla da mübarizədə yaxınlaşaraq iştirak edir. Nəbi həbsxanadan qaçdıqdan sonra çar idarəsinin Azərbaycandakı əlaltıları olan mülkiyyət sahibi xan və bəylərin zülmündən cana gələn kəndlilərdən əli silah utan bir hissəsi onun ətrafına toplanır. Nəbinin əsas düşmənləri çar rejimi, xanlar və bəylər idi. O bu mübarizədə kasıbları və onların hüquqlarını müdafiə edirdi. Nəbinin mübarizə apardığı ərazi Zəngəzur və Naxçıvan vilayətləri idi. İstismarçı imperializm və rus çar rejiminə qarşı mübarizə aparan qaçaqlara xalq yaxından köməklik edirdi, onlarla fəxr edirdi. Xalq onları ərzaqla əmin edir, yeri gəldikdə gizlədirdi".

Rəsulzadənin yazdığına görə, 1896-cı ilin mart ayında Nəbi Kərbəladan dönrəkən Türkiyə ilə İran sərhəddi arasında olan Lami əndində rus casuslarının əvvəlcədən hazırladığı pusqunun qurbanı olub.

Hacı Nərimanoğlu bildirib ki, Bəhlül Bəhcət "Qaçaq Nəbinin tarixi vəsiqə və sənədlər üzrə" adlı tədqiqat əsəri 77 illik arxiv qorunulmuşundan sonra yaxın günlərdə işıq üzünə çıxıb: "Qaçaq Nəbinin həmyerlisi, nüası, onu və dəstəsindəkilərin əksəriyyətini xəssən yaxından tanıyan, görüşüb söhbətləşən, ilahiyatçı, tarixçi, folklorşünas alim,

Zəngəzurun sonuncu qazısı Bəhlül Bəhcət 1934-37-ci illərdə qələmə aldığı 290 səhifəlik "Qaçaq Nəbinin tarixi" vəsiqə və sənədlər üzrə" adlı tədqiqat əsəri yaxın günlərdə işıq üzünə gələcək. Tədqiqat əsərindəki ayrı-ayrı başlıq-bölmələr Qaçaq Nəbinin düşmənlərinə, kimlərlə savaşmasına, mübarizə yoluna güzgü tutur. Bəhlül Bəhcət İrəvan və Tiflis arxivlərindən əldə etdiyi məxfi yazışmalardan da nümunələr gətirir, Nəbinin artıq 3 imperatorluğu rahatsız etdiyini, başağrısına çevrildiyini faktlarla göstərir".

Hacı Nərimanoğlu onu da qeyd edib ki, kitabın müəllifi Bəhlül Bəhcət 1934-38-ci illərdə "Azərənş" də və Az.RA-nın ədəbiyyat bölməsində çalışıb, "Quran", "Şahname"ni ilk dəfə orijinaldan dilimizə tərcümə edib, Məhəmməd Peyğəmbərin və ailəsinin tarixi və digər fundamental tədqiqatları tamamlayıb, Hüseyn Cavid, Salman Mümtaz, Əli Nazmi, Əhməd Cavad kimi müasirləri ilə sıx ünsiyyətdə olub. 15 mart 1938-ci ildə NKVD üçlüyünün qərarı ilə güllələnib.

Zəngəzur Cəmiyyətləri Birliyinin sədri əlavə edib ki, Qaçaq Nəbi ilə Həcərin Azərbaycanın heç yerində abidəsi yoxdur: "Qubadlıda vardı, 18 ildir Qubadlı da yoxdur".

Qaçaq Nəbinin dostluq etdiyi nəsil - Rüstəmlilər

...Mahmudoba kəndi Şahbuz rayonunun ən qədim-qayım kəndlərindən biri hesab olunur. Bu kəndin salınma tarixi çox qədimlərə dayanır. Hələ 1973-cü ildə rus dilində çıxan tarixi oçerklərin birində Naxçıvanın ən qədim tarixi kökü olan kəndlərindən biri kimi bu kəndin də adı çəkilir. Çox təəssüflər olsun ki, zəngin tarixi faktları özündə gizlədən bu kənd haqqında hələ lazımı səviyyədə tarixi araşdırmalar aparılmayıb.

Hələ çox açılmamış sirləri özündə gizlədən bu kənddən gələcək tarixi həqiqətdən hələ də lazımcına bəhrələnmə bilməmişik. Lakin çox sevindiricidir ki, əslən Mahmudobadan olan ayrı-ayrı ziyalılar, ağsaqqalların müxtəlif dövrlərdə qələmə aldıkları fikirləri həm Mahmudobalıların, həm də Mahmudobanın yaxın iki-üç əsrlik tarixinə güzgü tutmaqdadır.

Bu günlərdə əslən Mahmudobalı olan nəsil-nəcabətli ziyalı dostum Qadir Kərimov oxumaq üçün mənə bir dəftər təqdim edib, "Sən üçün maraqlı olacaq, inşallah, gələcəkdə kitab halına salarlıq,- dedi.

Yazı Mahmudobanın ağsaqqallarından hesab olunan, iman sahibi, qeyrətli ziyalı Kərbəlayi Qasım məxsus idi. Yazını demək olar birməfəşə oxudum. İnsaf naminə demək lazımdır ki, yazı mənə olduqca maraqlı gəldi.

Kərbəlayi Qasım bu yazını Mahmudobanın oturuşmuş nəsilərindən olan Rüstəmli tayfasının qocaman ağsaqqallarından olmuş, 1958-ci ildə 104 yaşında dünyasını dəyişmiş Abbas kişinin nəvə, nəticə və kötücələrindən dedikləri çox maraqlı faktlar əsasında yazmışdır.

Onu da deyim ki, Kərbəlayinin yazıya aldıkları Mahmudobada hamının bildiyi və təsdiq etdiyi həqiqətlərdəndir. Gəlin əvvəlcə Kərbəlayi Qasımın öz xatirəsində dediklərinə nəzər salaq:

-Mənim babam Rüstəm kişi Mahmudoba kəndinin xarabalığa çevrildiyi dövründən sonra bu yerlərin ilk sakinlərindən biri olub. Belə ki, babamın əslisi Zəngəzur mahalının Uz kəndindən olub. 1800-cü ildə çar Rusiyasının Azərbaycanı işğal zamanı gənc Rüstəm baş götürüb indiki Mahmudoba kəndinə gəlib. İlk baxışdan bu kənddə olan münbit torpaqlar, meşələr, sular xoşuna gəlir. Özünə bir sığınacaq düzəldir. Rüstəmin inamında ən çox rol oynayan o olub ki, o haqqa bağlı olub.

Bu torpaqda köhnə mezar daşları, tarixi abidələr və əvvəllər bu yerlərin yaşayış yeri olması olmuşdur. Rüstəm qonşu Məzrə

kəndindən olan Ağabəy kişinin Nənəxanım adlı abırlı-həyalı, ismətli qızı ilə ailə həyatı qurur. Rüstəmin Kərim, Alkərim, Məmmədyar və İbrahim adlı dörd övladı dünyaya gəlir. Rüstəm kişi övladlarını yaxşı təlim-tərbiyə etdikdən sonra hər birini evləndirir. Ömrünün sonuna kimi onlara insan kimi yaxşı ad-san çıxarmalarını, Tanrıya bağlı olmalarını tövsiyyə və vəsiyyətdir.

Rüstəm kişinin vəfatından sonra onun övladlarından çoxlu uşaqlar törəyir. Kərbəlayi Kərim və Məmmədyar isə "Hacı" titulu qazanır. Hacı Məmmədyarın iki oğlu və dörd qızı, Alkərimin üç oğlu, iki qızı, İbrahimin iki oğlu, iki qızı olur. O vaxt bu nəslə "Rüstəmlilər" deyirlər. Hazırda Mahmudoba kəndinin böyük bir hissəsi Rüstəm kişinin törəmələrindən ibarətdir. Eyni zamanda da qonşu Külüs, Uzunoba, Şıxmahmudlu və digər bir neçə kəndlərdə də Rüstəmli nəslindən olanlar yaşayırlar. Öz ata-babalarının layiqli davamçıları hər şeyi halallıqda görürlər. Təsədüfi deyil ki, o vaxtlar çar məmurlarının kəndlilərə qoyduğu ağır vergilərə Alkərim öz etirazını bildirib onlara qarşı çıxır. Bu hadisədən sonra onu ömürlük həps edirlər. Alkərimin haqq-ədələt uğurunda mübarizliyi bu gün də hər kəsə misal kimi göstərilməkdədir. Mahmudoba kəndinin günbəgün çoxalan insanların haqqa, ədalətə, dinə, hökumətə münasibəti də artmağa başlayır. Hər sözünü "Bissimillah"la başlayan Mahmudobalılar heç vaxt ibadətlerini kəsməyiblər. Keçən əsrin doxsanıncı illərində Hacı Kərim və onun qardaşları öz vəsaitləri hesabına kənddə məscid inşa etdiriblər. Çar Rusiyasının siyasəti nəticəsində İmam Zeynalabdinin adını daşıyan bu məsciddən uzun müddət ambar kimi istifadə olunub. Lakin Mahmudobalıları buna bir an belə məhəl qoymayaraq öz ibadətlerinden geri qalmayıblar.

Rüstəmli nəslinin nümayəndəsi Hacı Məhəmməd Qaçaq Nəbini necə xilas edib?

Kərbəlayi Qasım hamı üçün maraqlı ola biləcək bu hadisəni dünya görmüş el ağsaqqalı, hadisənin canlı şahidi olmuş Abbas kişinin söhbətləri əsasında onun dilindən belə qələmə alıb:

- Evimiz kəndin girəcəyində, yol qırağında yerləşirdi. Mən bir neçə nəfərlə oturub söhbət edirdim. Elə bu vaxt yaşı 35-40 arasında olan, qara və kal buynuzu kimi eşmə biğli, başında quzu dərisində ağul papağı olan bir nəfər biza yaxınlaşaraq ədəblə salam verdi. Sonra soruşdu ki, bu yol kənarındakı ev kimindir? Cavab verdim ki, Hacı Məhəmməddir, mən isə onun oğlu Abbasam... Həmin adam mənə bir kənara çəkib dedi:

-Abbas, mən Qaçaq Nəbiyəm... Naxçıvan qazamatından qaçmışam. Tez Hacı Məhəmmədə deynən, mənə bir at versin ki, təqib edən piristav və onun silahlı dəstəsindən canımı qurtarım...

Sən demə, atam Nəbini tanıyırmış...Atam Nəbi ilə mehriban görüşüb onu evə dəvət etdi... Nəbi təşəkkür etdi. Mən isə hazır vəziyyətdə olan köhlən atımızı irəli çəkib üzəngisini basdım. Qaçaq Nəbi qızıl quş kimi atın üstünə sıçradı. Ata bir qamçı vurub yola düşəndə bir daha minnətdarlığını bildirib, qayıtdı ki, Hacı, bilmirəm xəcalətdən necə çıxacağam...

Arası 15 dəqiqə keçməmişdi ki, sayı 30-dan çox bir dəstə atlı piristav kəndə doluşdu. Əllərinə düşən ilk adam mən oldum. Onlar Nəbini soruşdular. Mən isə bir saat əvvəl Nəbinin buradan keçdiyini dedim...Əlacları kəsilməmiş dəstə rəhbəri Nəbi gedən tərəfə bir qatar patron boşaldaraq geri qayıtdı... Hacı Nəbiyə kömək etməsini bir sirr kimi kənd camaatı özlərində saxladılar. Aradan bir müddət keçəndən sonra Nəbi öz başının dəstəsi ilə atam Hacı Məhəmmədin qonağı oldu. Atam onların gəlişi münasibəti ilə iki öyəc kəsdi. Yaxşı bir ziyafət verdi. Qaçaq Nəbi qayıtdı ki, ay Hacı, sənə mənə verdiyini at atışma zamanı öldü. Uşaqlar bunun əvəzində sənə

yaxşı bir Qarabağ atı gətirib... Atam qayıtdı ki, ay Nəbi, mən atı sənə kimi igidə bağışlamışam. Biz verdiyimiz bəxşeyişi geri almırıq. Nəbi gülümsəyib dedi: "Mən kişiyə mənsub hər nə qədər müsbət keyfiyyət varsa, onu sənə gördüm. Sənənlə həmişə varam". Bu söz-söhbətdən sonra kimsə içəri daxil olub dedi ki, çuğullar Nəbinin yerini piristava deyib. Onlar da bütün nə qədər heyətləri varsa, silahlandırılıb kəndi nəzarətə alıblar. Atam Hacı Məhəmməd dərhal gizli çıxış yolunu Nəbiyə göstərdi... Bir azdan Nəbinin dəstəsinin atdığı güllələrin səsi kazakları qorxuya saldı. Onlar Nəbinin qorxusundan kimsəyə bir söz demədən çıxıb getdilər. Lakin Nəbinin dəstəsi kəndin kənarında kazaklara xeyli itki verdi... Xeyli sayda ölənlər və yaralananlar oldu. Nəbi yenidən kəndə qayıdıb yığışan camaahata tapşırırdı ki, hər kim Rüstəmli nəslindən xəbərçilik edərsə, onu öz əllərimlə güllələyəcəyəm...

Nəbi getdi, başqa xatirələr qaldı

Abbas kişi deyir:

-Rüstəmlilərə mənsub olan olan Mahmudoba kəndindəki "Danzıl" adlanan 30 hektarlıq yararlı münbit torpağı ələ keçirmək üçün Naxçıvan xanları çox çalışırlar. Lakin ömrü boyu bu sahəni Rüstəmlilər nəslə əkib-biçdiyindən hökumətə vergi də ödəyirmişlər. Rüstəmlilərin hər vaxt məhv edilməsi barədə Naxçıvan xanları kəllə sındırırlar. Dəfələrlə xalq qəhrəmanı Qaçaq Nəbiylə bu nəslin dostluğunu əldə bayraq tutub hökumətə şikayət edərək daimi onları incidirmişlər. Artıq hər cür istediklərinə çatma bilməyəcəklərini gören xanlar bu nəslin üzde olanlarını məhv etmək üçün plan cızırırlar. Bunun üçün ağır cinayətlər törədib Naxçıvan həbsxanasında cəza çəkən, Keçili kənd sakinləri- Teymur, Yunis və digərlərini həbsxanadan qaçırdırlar. Sonra isə onlara pul verib tapşırırlar ki, Rüstəmli nəslində kim varsa, böyükdən kiçiyə qədər güllələsinlər. Bu müddətə qatillər 19-cu əsrin sonlarında kəndə gələrək Hacı Kərimin evinə basqın edirlər. Onlar vəhşicəsinə Hacı Kərimi və 3 oğlunu, qardaşı oğlu Rüstəm və onun nökrəni qətlə yetirirlər. Güllə səsini eşidən Kərbəlayi Həmzə qardaşı Hacı Kərimin son nəfəsində özünü ona çatdırır. Hacı Kərim qardaşına deyir ki, siz gizlənin, bu qatillər sizi də öldürəcəklər...Bunu deyib gözlərini əbədi yumur...Kərbəlayi Həmzə yerdə qalan 3 qardaşının ailələrini bu qatillərdən gizlədib ölümlün pəncəsindən qoparıb. Qatillər isə yerdə qalana tapı bilmədiklərinə təəssüflənib atlarını minib geri qayıdırlar. Çar hökuməti bu qanlı cinayətə heç bir diqqət yetirmir. Amma rəsmilər biganəliklə deyirlər ki, hadisəni qazamatdan qaçanlar törətdiyindən başqa bir ölkəyə (İrana) qaçsınlar. Onları isə tutmağa imkanımız yoxdur və s. Bütün bu hadisələrdən xəbər tutan Qaçaq Nəbi Mahmudobaya gələrək dostunun və namərd güllələyib qətlə yetirilənlərin hüznündə iştirak edir. Orada söz verir ki, bu müdhiş gecənin qatillərini tapıb güllələyəcəm... Bundan bir müddət sonra Nəbi dəstəsiylə Arazin o tayına adlayır. O, çoxsaylı dostlarının köməyi ilə qətlə törədən qatilləri tapıb xalqın gözü qarşısında güllələyir. Nəbinin İranda qatilləri güllələməsi xəbəri bütün hər tərəfə yayılır. Naxçıvan xanları, çar çinovlikləri qorxuya düşərək Rüstəmli nəslinin yerdə qalanlarıyla mülayim davranmağa başlayırlar...

...Rüstəmli nəslə və bu nəslin keşməkeşli, lakin şərəfli və maraqlı tarixi haqqında daha geniş məlumatlarla Kərbəlayi Qasımın qələmə aldığı "Bir nəslin tarixindən" kitabında tanış ola biləcəksiniz...Rüstəmlilər bu gün də öz nəsilərinin ad-sanını uc tuturlar. Nəzərinizə çatdırmaq istərdim ki, hal-hazırda Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin rəisi işləyən general Rafiq Abbasov da Rüstəmlilər nəslinin nümayəndələrindəndir.

Həmid Ormanlı

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN “ŞƏRƏFNAMƏ” ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

Əvvəli ötən sayımızda

Bidlisi Səlahəddin Əyyubi zamanında Dəməşq hökmdarı Məlik Əfşəl tərəfindən Əşqlan (Dəməşqin yaxınlığındadır) şəhərinin dağılması və əhalinin ağır vəziyyətə düşməsinə «Mir'at əl-Canan» tarixinə istinad edərək yazmışdır. O, Kürdüstan coğrafiyasını verərkən Həmdullah Qəzvinin 1339-cu ildə yazdığı əsərindən bir mənbə kimi istifadə edir. Həmin əsər Şərəf xan Bidlisinin ən çox istifadə etdiyi mənbələrdən biridir. O, Çingiz xan dövründə kürd əmirliklərindən alınan vergilərin miqdarını da həmin əsərdən götürmüşdür (63, 117-129; 76, 353-356).

«Şərəfnamə» nin müəllifi Sultan Cəlaləddin Xarəzminin öldürülməsi faktını Şeyx Rükəddin Əlaüddövlə Simnaninin «İqabliyyə» əsəri, Həmdullah Qəzvinin «Tarixi qozide» və Dövlətşah Səmərqəndinin «Təzkirət eş-Şüəra» əsərlərinə istinadən yazmışdır. O, Cəlaləddin Xarəzmşahın, Bidlis və digər kürd vilayətlərinə gəlməsini qeyd edərkən yenə də həmin əsərdən istifadə etmişdir (66, 149-163; 76, 352-368).

Müəllif Bidlis vilayəti haqqında danışarkən Firuzabadının «Qamus» əsərindən istifadə edərək yazır: «Bidlis havası və suyu yaxşı olan yerə deyilir» (111, 214; 76, 335).

Bidlis həmin bölmədə Bidlis vilayətindən çıxan bir sıra elm xadimlərini də göstərir. O, həmin izahında «Nəfəhat əl-Üns» əsərindən bir mənbə kimi istifadə etdiyini və bu əsərin Əbdürrəhman Cami tərəfindən yazıldığını qeyd edir (76, 345). Lakin Katib Çələbi «Nəfəhat» əsərinin müəllifi Cami deyil, Əbutahir əl-Kürdi olduğunu göstərir (103, 15). Bizə görə Bidlisi Əbdürrəhman Caminin «Nəfəhat əl-Üns» əsərindən istifadə etdiyi kimi, Bidlis alimi Əbutahir əl-Kurdinin «Nəfəhat» adlı əsərindən də istifadə etmişdir, lakin o bunu göstərməmişdir. Müəllif Əmir Teymurun 1393-cü ildə Kürdüstanı işğal etməsini XV əsrin bir sıra mənbələrində göstərdiyi kimi verir. Lakin istifadə etdiyi mənbələrdən tək «Zəfərnəmə» nin adını qeyd edir (77, 687; 76, 120).

Bidlisi 1421-ci ildə Şahrux Mirzənin (Əmir Teymurun oğludur) Kürdüstana gəlməsini və bir sıra kürd əmirliklərini öz itaəti altına almasını da XV əsrin digər mənbələrində qeyd edildiyi kimi göstərir. Lakin o, dövrün mənbələrindən yalnız «Mətlə-üs-Sə”dein (108, 449-450; 76, 378) və Məcmə-ül bəhreyin» əsərindən istifadə etdiyini qeyd edir.

Tədqiqat prosesində Bidlisinin izah etdiyi hadisələr dövrün bir sıra mənbələri ilə müqaisə olunurdu, bir çox hadisələr məzmun etibarilə bir-birinə oxşar və yaxud da eyni formada verilmişdir.

Beləliklə, demək olar ki, müəllif mənbələr əsasında tarixi hadisələri izah edərkən təhrifə yol verməmiş və orta əsrin digər müəllifləri kimi, bütün hadisələri nağıl tərzində təkrar etmişdir. Bidlisi əsərinin ikinci cildində Ali Osman sülaləsinin tarixini yazarkən istifadə etdiyi mənbələrdən Qazi Əhməd Qaffari Qəznəvinin «Tarixə cahan ara» əsərinin adını çəkir. O, «Şərəfnamə»nin I cildində Luristanda hökmdarlıq edən kürd tayfalarının tarixini də əsasən «Tarixə cahan ara» əsərinə istinadən yazmış (76, 20-52; 100, 167), lakin əsərdən istifadə etdiyini qeyd etməmişdir. Bidlisi Ali Osman sülaləsinin tarixindən bəhs edərkən, onların yaşadığı ilk şəhərin Mərv olduğunu qeyd edir. Müəllif həmin şəhərdə monqolların törətdikləri cinayətlərdən bəhs edir. O, bu haqda olan faktları Xondəmirin «Həbib əs-Siyar» əsərindən iqtibas etdiyini göstərir.

Bidlisi əsərinin hər iki cildi üzərində işləyərkən tək tarixi mənbələrdən deyil, bədii ədəbiyyatdan da istifadə etmişdir. O, Mərv şəhərində günahsız əhalinin monqollar tərəfindən kütləvi surətdə qırğını təsvir edərkən Ömər Xəyyamın aşağıdakı rübaisini qeyd edir.

ترکیب پیاله ای که در هم پیوست
پشکسن آن روا نمیداند مست
چندین سر و پای نازنینی از سر دست
از مهر کی پیوست و بکینی که شکست

87, 10; 78, 7.

(Tərcüməsi: Piyalənin tərkibi meylə birləşdikdə

məst onun sındırılmasını rəva bilməz.

Kimin məhəbbəti üçün birləşən gözəllərin başı, ayağı və qolları-bax kimin qəzəbilə sındırıldı).

Bidlisi burada monqolların cinayətini humanist bir tarixçi kimi qələmə almışdır. Müəllif bir sıra məşhur şairlərin, o cümlədən Firdövsinin «Şahnamə»sindən, Hafiz Şirazinin «Divan» ından, tacik şairi Əbdürrəhman Caminin «Xirədnəmə»sindən və digər ədiblərin əsərlərindən istifadə edərkən, öz əsərini həm məzmun və həm də bədii cəhətdən zənginləşdirmişdir.

Bidlisi istifadə etdiyi mənbələrdən bəzilərinin müəllifini göstərsə də əsərin adını qeyd etmir və yaxud da əsəri göstərsə də müəllifini qeyd etmir. Tədqiqat zamanı bunlardan bəziləri müəyyənləşdirilib qaydaya salınmışdır. Bununla bərabər, tədqiqat prosesində 1393-cü ildə Teymurləngin Cəmlək adlı yerdə (Mardin yaxınlığındadır) düşərgə salması, Kürdüstan əmirliklərindən bəzilərinin böyük təntənə ilə onun görüşünə gəlməsi və onların Teymurləng tərəfindən səmimi qəbul edilməsi də məlum oldu. Bir sıra hadisələr XV əsrin mənbələrindən Şərəfəddin Əli Yəzdinin «Zəfərnəmə»sində, Nizaməddin Şaminin «Zəfərnəmə»sində, (77, 372-373; 126, 149-150), Mirxondun «Rövzət əs-Səfa» əsərində və Bidlisinin «Şərəfnamə»sində (112, 35) eyni məzmununda qeyd edilmişdir. Məsələn, Əmir Teymurun həmin düşərgədən sultanıyyədə olan ailəsi üçün göndərdiyi hədiyyənin Şeyx adlı bir şəxs tərəfindən qarət edilməsi o dövrün mənbələrində olduğu kimi qeyd edilir. Təkcə «Şərəfnamə»nin müəllifi həmin şəxsin kürd Bəxti qəbiləsindən olduğunu əlavə etmişdir. Bizcə «Şərəfnamə»nin bu qeydiyyatı doğru deyildir. Çünki Bidlisinin mənsub olduğu Ruzəki tayfası ilə Bəxti tayfası arasında uzun zaman mübarizə və tayfa vuruşması davam etmişdir, ola bilər ki, tək «Şərəfnamə» nin müəllifi o nöqtəyi-nəzərdən həmin şəxsin Bəxti kürdlərinə mənsub olduğunu irəli sürmüşdür.

Bidlisinin istifadə etdiyi mənbələr yalnız XIII-XV əsrlərin mənbələri olmuşdur. O, XVI əsrin bir çox hadisələrini özünün şəxsi müşahidəsinə və öz sözü ilə desək «doğru danışan qocaların məlumatına əsasən yazmışdır» (76, 8). Ona görə də Bidlisi öz əsərində XVI əsr mənbələrindən yalnız «Tarixə cahan ara» nin adını qeyd etmişdir.

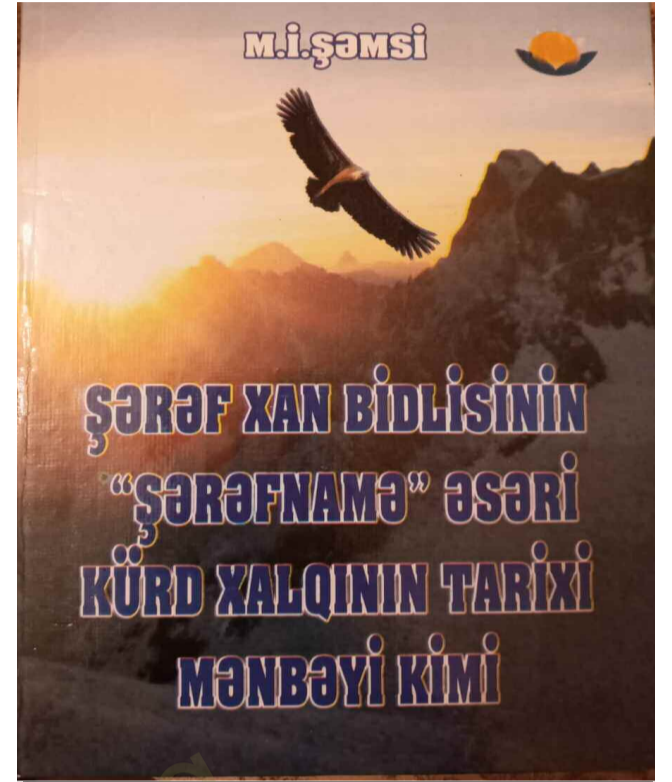
XVI əsr kürd xalqının tarixində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki həmin əsrin əvvəllərindən başlayaraq, bir sıra müstəqil kürd əmirlikləri Osmanlı himayəsinə keçməklə öz müstəqilliklərini itirmiş və osmanlıların bir vassalına çevrilmişdir. Təəssüf ki, bu dövrdə Osmanlı sultanlarının təşəbbüsü ilə Kürdüstanda baş verən bəzi dəyişikliklər «Şərəfnamə» də lazımı qədər işıqlandırılmamışdır.

Beləliklə, Bidlisi öz əsəri üzərində işləyərkən bir sıra tarixi mənbələrdən istifadə edir və həmin mənbələri öz əsərində əks etdirir ki, bu da özlüyündə tədqiqat işi üçün çox faydalıdır.

Bidlisinin XVI əsr Azərbaycan və İran tarixinə aid verdiyi məlumatlar çox səciyyəvidir. Çünki bu məlumatlar onun şəxsi müşahidəsinin inikasidir. Bidlisinin əvvəlki mənbələrə istinadən verdiyi məlumatlar nağıl tərzində, keçmiş müəlliflərin yazdıqlarının eyni təkrarı olduğu üçün tənqiddə layiqdir. Çünki Bidlisi bir tarixçi olmaq etibarilə əvvəlki mənbələrdən istifadə edərkən onlarda olan nöqsan cəhətləri göstərməli və öz mülahizələri ilə təhlil və tədqiq etməli idi. Bidlisidə olan bu çatışmamazlığı orta əsrin bütün tarixçilərində müşahidə etmək mümkündür. Ona görə də «Şərəfnamə» əsərində nəzərə çarpan bu kimi nöqsan cəhətlərin üzərində dayanmağa lüzum yoxdur.

TARİXŞÜNASLIQDA «ŞƏRƏFNAMƏ»
DƏN İSTİFADƏ EDƏN TARİXÇİLƏR

Apardığımız tədqiqat və istifadə etdiyimiz mənbə və

ədəbiyyatlardan məlum olur ki, sonrakı müəlliflər XV-XVI əsrin kürd və Kürdüstan tarixinə aid zəngin bir mənbə olan «Şərəfnamə» əsərindən digər mənbələrə nisbətən çox istifadə etmişlər. Lakin onlar Kürd xalqının tarixinə olduqca səthi yanaşmışlar. Çünki Yaxın və Orta Şərq xalqları içərisində Osmanlı sultanlarının və İran şahlarının işğalçılıq siyasətlərinə qarşı kürdlər daha inadçı olmuşlar. Sultanların və şahların işğalçılıq siyasətlərini nəzmə çəkən orta əsr müəlliflərini kürdlərin tarixi bir o qədər də maraqlandırmamışdır. «Şərəfnamə»yə qədər demək olar ki, kürd tarixi haqqında ayrıca bir əsər əldə yoxdur, o dövrün müəllifləri belə bir əsərin yazılmasına həvəs göstərməmişlər. Buna görə də kürdlərin tarixini arayıb, axtarmaq üçün Azərbaycan, İran, türk və ərəb mənbələrinə müraciət etmək lazım gəlirdi (97,82).

«Şərəfnamə» ayrıca kürd tarixini öyrənmək üçün sonrakı tədqiqatçıların əlində faydalı bir mənbə kimi də çox qiymətli bir əsərdir. Onu ilk dəfə görkəmli türk tarixçisi Katib Çələbi (1591-1656) öz əsərində «Tarix Mir Şərəf xan əl-Bidlisi» adı ilə qeyd etmişdir.

Katib Çələbi Mir Şərəf xanın tarix kitabının iki hissədən ibarət olduğunu göstərərək yazır: «Onlardan biri kürd hökmdarları haqqında məlumat verir, digəri isə xəbərlər məcmuəsidir» (105, 234).

Katib Çələbi «Şərəfnamə»nin yazılmasından 40 il sonra, yəni 1635-ci ildə yazdığı «Cahannüma» əsərində «Şərəfnamə» dən daha çox istifadə etmişdir (101, 410-430).

Beləliklə, bir daha aydın olur ki, Katib Çələbi «Şərəfnamə»dən istifadə edən ilk Şərq müəllifidir.

«Şərəfnamə»dən istifadə edən müəlliflərdən biri də Katib Çələbinin müasiri olan türk səyyahı Övliya Çələbidir. O, Tiflis şəhərinin salınması haqqında bəhs edərək yazır: «İranzəmin müvərrixlərindən «Şərəfnamə» sahibinin sözü üzrə bu şəhəri (Tiflis) İskəndər Zülqərneynin xəzinədarı Bitlis bina etdirmişdir ki, Van əyalətindəki Bidlis şəhərini də o yad etmişdir» (48, 315).

Bidlisi qeyd edir ki, doğru, düzgün rəvayətə görə Bidlis İskəndərin qulamlarından birinin adıdır. O, həm Bidlis qalasının və həm də vilayətin (Bidlisin) banisidir (76, 335).

Sonra Övliya Çələbi əsərinin bir çox yerində «Şərəfnamə» dən faktlar gətirir və ondan tarixi bir mənbə kimi istifadə etdiyini qeyd edir. Bu iki Şərq müəlliflərindən sonra, yəni 1669-cu ildə «Şərəfnamə» ni türk müəllifi Məhəmməd bəy ibn-Əhməd bəy türk dilinə tərcümə etmişdir (133, 70). Bundan sonra «Şərəfnamə» nin Şərqdə uzun zaman bir mənbə kimi istifadəsiz qaldığını güman etmək olar.

(Ardı gələn sayımızda)

İrəvan quberniyası

Quberniyanın tarixi

1849-cu il iyunun 9-da İrəvan quberniyası yaradıldı. Yeni quberniya və quberniya orqanları 1850-ci il yanvarın 1-dən fəaliyyətə başladı. 20 Bütün keçmiş «Erməni vilayəti», o

vilayətinin ləğvi və yeni inzibati ərazi sisteminin təşkil ilə başlanan dövrdür. 1840-cı ildə Erməni vilayəti ləğv olunmuş, 1849-cu il 19 iyun tarixli dekretlə İrəvan quberniyası, quberniya tərkibində isə mahallar əvəzinə qəzalar

təşkil edilmişdir. Bu tədbirlərdə məqsəd idarəçilik üsulunu təkmilləşdirməklə yanaşı, azərbaycanlıların əksəriyyət təşkil etdiyi əraziləri ermənilər yaşayan ərazilərlə birləşdirib birincilərin təsir dairəsini azaltmaq, idarə aparatında ikincilərin nümayəndələrinə yerləşdirmək, beləliklə, ərazini yavaş-yavaş erməniləşdirmək olmuşdur. İrəvan quberniyası tərkibində aşağıda göstərilən qəzalar təşkil olunmuşdur: 1.

ALEKSANDROPOL QƏZASI

- buraya sonralar Axuryan-Artık, Ani, Qukasyan, Qugark, Spıtak adlandırılmış rayonların əraziləri;

NAXÇIVAN QƏZASI - müasir Naxçıvan MR ərazisi; Nor-Bayazet qəzası - buraya sonralar Hrazdan, Sevan, Nor-Bayazet, Martuni, Vardenis adlandırılmış rayonların, Kotayk rayonu Qırxbulaq bölgəsinin azərbaycanlılar yaşayan kəndlərin, habelə Krasnoselsk rayonunun Göyçə gölü ətrafı əraziləri; Sürməli qəzası - Araz çayının sağ sahilində (hal-hazırda Türkiyə ərazisidir);

ŞƏRUR-DƏRƏLƏYƏZ QƏZASI - buraya sonralar Yeğeqnadzor və Əzizbəyov adlandırılmış rayonların əraziləri, habelə Naxçıvan MR Sədərək rayonunun kəndləri; **İRƏVAN**

İrəvanın vitse-qubernatoru İsmayıl bəy Qaziyev öz həyat yoldaşı Əfruz xanım ilə

cümlədən Aleksandropol qəzası (Axalkalaki sahəsi olmadan) və Muğru sahəsinin bir hissəsi yeni yaradılmış İrəvan quberniyasına daxil oldu. Quberniya beş qəzaya: İrəvan, Aleksandropol, Novobayazet, Naxçıvan və Ordubada bölündü. Göründüyü kimi İrəvan quberniyası tərkibində Ordubad xüsusi qəza kimi ayrılmışdı. Bəzi qəzalar sahələrə bölünmüşdü. İrəvan quberniyasında Zəngibasar, Sürməli, Şəhur və Sərdarabad sahələri var idi. Naxçıvan qəzası isə Naxçıvan və Dərələyəz sahələrinə bölünmüşdü. Ordubad qəzasında sahələr yox idi. Şəhur sahəsinin inzibati mərkəzi Başnoraşen kəndi, Dərələyəz üçün Keşikənd, Naxçıvan üçün Naxçıvan şəhəri idi. Digər sahə inzibati mərkəzləri iri kəndlərdə (Qəmərlı, Qazıqışlaq, Zeyve və b.) idi.

İrəvan quberniyası təşkil edildikdən sonra da onun xarici hüduqları və tərkibi müəyyən dəyişikliklərlə müşahidə edilmişdi. 1862-ci ildə yeni təyin olunmuş canişin Mixail Nikolayeviçin təqdimatı ilə çar II Aleksandr 1867-ci il dekabrın 9-da Qafqaz və Zaqafqaziya diyarının idarəsinin dəyişdirilməsi haqqında fərman verdi. Bu fərman üzrə Ordubad qəzası on yeddi ilədək mövcud olduğundan sonra ləğv edilərək, Naxçıvan qəzası ilə birləşdirildi. Onun yerinə Eçmiədzin qəzası təşkil edildi. Muğru sahəsi isə yeni yaradılmış Yelizavetpol quberniyasına birləşdirildi. İrəvan quberniyası yenə də beş qəzadan (İrəvan, Aleksandropol, Novobayazet, Naxçıvan, Eçmiədzin) ibarət oldu. Fərman İrəvan quberniyasının qəzaları arasında sərhədlərin dəyişdirilməsi işini canişinə həvalə etdi. Canişin bu hüquqdan istifadə edərək 1870-ci ilin əvvəllərində qəzaların hüduqlarında dəyişiklik etdi. Sürməli və Eçmiədzin qəzalarının bir hissəsi İrəvan qəzasına birləşdirildi. Şəhur sahəsi isə İrəvan qəzasından aralanaraq Naxçıvan qəzasına birləşdirildi. Lakin İrəvan quberniyasının qəzalarında, xüsusən Naxçıvan qəzasında ərazinin dəyişdirilməsi bununla başa çatmadı. Dövlət Şurasının təsdiq edilmiş rəyinə əsasən 1874-cü ildə Şəhur-Dərələyəz və Sürməli qəzaları yaradıldı. Şəhur-Dərələyəz qəzası Naxçıvanın iki sahəsi - Şəhur və Dərələyəz əsasında təşkil edilmişdi. Bununla da Rusiya imperiyası tərkibində Naxçıvanın tarixi ərazisinin inzibati-ərazi bölgüsü üzrə çoxsaylı dəyişikliklər, əsasən, başa çatmışdı.

İrəvan quberniyasına daxil olan qəzalar:

İkinci mərhələ həm də Erməni

xarakter aldı. İrəvan quberniyasında ermənilərin xüsusi çəkisi xeyli artmağa başladı. Bu müharibədə ermənilərin fəal iştirakı Rusiyanın qələbəsində mühüm rol oynadı. Ermənilər də rus qoşunlarının qələbəsinə çox böyük ümid bəsləyir, belə hesab edirdilər ki, rus qoşunlarının qələbəsi nəticəsində Türkiyə ərazisinin ermənilər yaşayan bəzi əyalətləri Rusiyanın əlinə keçəcək, bununla da "Böyük Ermənistan" mifinin reallaşması üçün şərait yaranacaqdır.

Onlar bu məqsədə çatmaq üçün hər vaxt rus qoşunlarına yardım edirdilər. Belə ki, Tiflisdə, Yelizavetpolda, İrəvanda, hətta Bakıda, ermənilər yaşayan bölgələrdə nümay-

İrəvanı "ənli uluğa və şüərə şəhəri" kimi qiymətləndirdiyini vurğulayaraq yazır: "İstər İrəvan Gimnaziyasında, istər İrəvan Müəllimlər Seminariyasında təhsil o dərəcədə yüksək idi ki, onların məzunları Rusiyanın, eləcə də Avropanın ən güclü ali məktəblərində lazımı səviyyədə təhsillərini davam etdirə bildilər. Məsələn, İrəvan Gimnaziyasının və Müəllimlər Seminariyasının məzunlarından dünya şöhrətli alim, akademik Mustafa bəy Topçubaşov Kiyev universitetində, gimnaziyanın sonuncu qızıl medalçısı, görkəmli alim və ictimai xadim Əziz Əliyev Peterburq Hərbi Akademiyasında, professor Mehdiyan Yerevanski, məşhur hüquqşünas alim Miryusif Mirbabayev, ictimai xadim Maqsd Məmmədov Moskva

sayı 6510 nəfər (3397 kişi, 3113 qadın) idi. Yalnız çar Rusiyasının köçürmə siyasəti nəticəsində mahalda ermənilər peyda olmuşdu.

Dərələyəz mahalına İrandan 336 ailə, yaxud 1757 nəfər (958 kişi, 804 qadın) köçürülmüşdü. Erməni ailələrinin köçürülməsi əhalinin etnik tərkibində qismən dəyişikliyə səbəb oldu. O zaman Naxçıvan əyalətinin Dərələyəz mahalında 78 kənd qeydə alınmışdı. Burada da əhali, demək olar ki, azərbaycanlılardan ibarət idi. 1001 azərbaycanlı ailəsində 4583 nəfər (2411 kişi, 2172 qadın) yaşayırdı. Ermənilər cəmi 58 ailə (0,57%), yaxud 288 nəfər (141 kişi, 147 qadın) idi.

Çar Rusiyasının köçürmə siyasəti nəticəsində Dərələyəz mahalına İrandan 507, Türkiyədən 8 ailə (cəmi 515 ailə) köçürülmüş, erməni əhalisinin sayı süni şəkildə 2773 nəfər artırılmışdı. 1917 il Qafqaz təqviminin məlumatına görə, Şəhur-Dərələyəz qəzasının sahəsi 2637,50 kv.verst idi. Qəzada 90250 nəfər (47399 kişi, 42851 qadın) qeydiyyatda alınmışdı, onların 88496 nəfəri (98,05%) yerli sakin, 1754 nəfəri (1,95%) müvəqqəti yaşayanlar idi. Şəhur-Dərələyəz qəzası əhalisinin təxminən 58493 nəfəri (64,8%) azərbaycanlı, 29165 nəfəri (32,3%) erməni və b. idi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Baş nazirinin Paris Sülh Konfransı sədrinə 1919 il 16/19 avqust tarixli müraciətində Şəhur-Dərələyəz qəzasını da azərbaycanlıların 72,3%, ermənilərin 27,1%, başqalarının 0,4% olduğu bildirilmişdi.

Göründüyü kimi, İrəvan və Naxçıvan xanlıqlarının son dövründə, demək olar ki, əhalisi ancaq azərbaycanlılardan ibarət olan Şəhur-Dərələyəz qəzasında ermənilərin sayı süni şəkildə bütün əhalinin üçdə birinədək artırılmışdı.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yaradıldıqdan sonra Şəhur-Dərələyəz qəzasını Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi elan etmişdi. Lakin bu özəli Azərbaycan torpaqlarına əsassız iddia irəliləyən erməni-daşnak hakimiyyəti digər bölgələrdə olduğu kimi burada da əhaliyə qarşı soyqırım siyasəti həyata keçirməyə başladı. Onlar etnik təmizləmə vasitəsilə bu ərazilərin erməni hakimiyyətinə keçməsinə can atırdılar. Lakin əhali erməni təcavüzünə qarşı qətiyyətli müqavimət göstərirdi. Şəhur-Dərələyəz qəzası da mərkəzi Naxçıvan olan Araz-Türk Respublikasına da xil olmuşdu. Müttəfiq dövlətlər Naxçıvan, Sürməli və İrəvan quberniyasının bir hissəsi ilə birgə Şəhur-Dərələyəz qəzasını da ermənilərə verməyə cəhd edirdi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti hökuməti bu siyasətə qarşı qəti etirazını bildirmiş, Paris Sülh Konfransına etiraz notasında Naxçıvan, Sürməli, Şəhur-Dərələyəz, həmçinin İrəvan quberniyasının bir hissəsi kimi Azərbaycan Respublikası hökumətinin əlinə saxlanmasını zəruri hesab etmişdi. Azərbaycan və Ermənistan arasında sovet hakimiyyətinin qurulmasından sonra vəziyyət dəyişdi. Şəhur-Dərələyəz qəzasının Dərələyəz sahəsi bütünlüklə Ermənistan SSR-ə verildi. Zaqafqaziya MİK-in 1929 il 18 fevral tarixli qərarına əsasən, Azərbaycan SSR-in rayonlaşdırılması ilə əlaqədar Şəhur-Dərələyəz qəzası ləğv edilmiş, tərkibindəki Qurdqulaq, Xaçık, Horadiz kəndləri torpaqları ilə birlikdə Ermənistan qatılmışdı. Bu, Moskva müqaviləsinin (1921) və Qars müqaviləsinin (1921) şərtlərinə, eyni zamanda beynəlxalq hüquq normalarına tamamilə zidd olub, Azərb. xalqına qarşı xəyanətkar qəsd və cinayət idi.

1897 ci il üzrə milli tərkib

Qəzalar	ermənilər	azərbaycanlılar	kürdlər	ruslar	assuriyalılar
Aleksandropol qəzası	85,5 %	4,7 %	3,0 %	3,4 %	...
Naxçıvan qəzası	34,4 %	63,7 %	...	...	...
Yeni Bəyazid qəzası	66,3 %	28,3 %	2,4 %	2,2 %	...
Sürməli qəzası	30,4 %	46,5 %	21,4 %	...	...
Şəhur-Dərələyəz qəzası	27,1 %	67,4 %	4,9 %	...	...
İrəvan qəzası	38,5 %	51,4 %	5,4 %	2,0 %	1,5 %
Eçmiədzin qəzası	62,4 %	29,0 %	7,8 %	...	...
Cəmi quberniya üzrə	53,2 %	37,8 %	6,0 %	1,6 %	...

işlər keçirilir, "türk boyunduruğu" altında guya inliyən erməniləri "azad etmək üçün" könlüllülər toplayıb rus qoşunlarına yardım etməyə çağırılırdı.

Əhalisi

1917-ci ilin statistikasına görə keçmiş İrəvan quberniyası əhalisinin 38 faizini müsəlmanlar, 60 faizini ermənilər təşkil edirdi. Şəhur-Dərələyəz mahalında ümumi əhalinin 66,7 faizi, Sürməlidə 63,6 faizi, Naxçıvanda 59 faizi müsəlmanlar idi. İrəvan şəhərinin özünün əhalisi 43,4 faiz müsəlmanlardan ibarət idi.

İqtisadiyyatı - Məktəbləri

İrəvanda ilk qəza məktəbini 172 il öncə, 1836-cı ildə Mirzə Molla Məhəmməd oğlu yaradıb. 1881-ci ildə İrəvan quberniyasında üç təhsil ocağı -

Paytaxt:	İrəvan
Rəsmi dili	Rus
Yerli dili	Azərbaycan və erməni
Etnik tərkibi - ermənilər	53,2%; azərbaycanlılar 37,8%
İnzibati quruluşu	Quberniya
Region	Qafqaz
Tarix	
- Yaranma tarixi	1850
- Ləğv olma tarixi	1917
Sahəsi	
- 1897	27.830 km ² (10.745 sq mi)
Əhalisi	
- 1897 təxminən	829.556
- Əhali sıxlığı	29,8 /km ² (77,2 /sq mi)

QƏZASI - buraya sonralar Artaşat, Ararat, Masis, Kotayk adlandırılmış rayonlarının əraziləri (Masis və Kotaykın bir hissəsi); Eçmiədzin qəzası - buraya Eçmiədzin, sonralar Masis, Hoktemberyan, Abaran, Əştərək, Talin, Araqadz adlandırılmış rayonların əraziləri daxil idi. Qəzaların tərkibinin müasir rayonlarla müqayisəli şəkildə verilməsində məqsəd azərbaycanlı əhalinin o zaman bölgələrdə geniş miqyasda yerləşməsi barədə oxucuda təsəvvür yaratmaqdır. Söhbət əsasən Sovet Ermənistanının əksər hissəsini təşkil etmiş Aleksandropol, Nor-Bayazet, Şəhur-Dərələyəz, İrəvan, Eçmiədzin qəzalarında yaşamış azərbaycanlıların sayı barədə gedəcəkdir. Çünki Sürməli və Naxçıvan qəzaları, Şəhur bölgələri Sovet Ermənistanının tərkibində olmamışdır. 2-ci cədvəldə 1886-cı ildən 1917-ci ilədək İrəvan quberniyasının 5 qəzasında əhalinin yerləşməsi, sayı, demografik dəyişiklikləri haqqında məlumat verilir. Şəhərlərin əhalisi müvafiq qəzaların əhalisi tərkibində göstərilmişdir. 1877-78-ci illərin rus-türk müharibəsində Rusiyanın qələbəsi, Türkiyənin bir sıra vilayətlərinin Rusiyaya birləşdirilməsi İrəvan quberniyasında, habelə Zaqafqaziyanın bir sıra bölgəsində ermənilərin yerləşdirilməsi kütləvi

İrəvan Gimnaziyası, İrəvan Müəllimlər Seminariyası və Uluxanlı kənd məktəbi açılmışdır. Bundan bir il əvvəl İrəvanda ibtidai məktəb, iki il sonra isə Böyük Vedidə yeni tipli məktəb fəaliyyətə başlamışdır. Qori Müəllimlər Seminariyasını bitirmiş Cəllil Məmmədquluzadə ilk dərsləri Uluxanlı məktəbində demişdir. Firudin bəy Köçəri 1885-ci ilin iyun ayında İrəvan Gimnaziyasına Azərbaycan dili və şəriət müəllimi təyin olunmuş, düz on il burada çalışmışdır. Əməkdar elm xadimi, yazıçı Əziz Şerifin xatirələrindən bilirik ki, azərbaycanlı uşaqlar gimnaziyaya daxil olmaq üçün əvvəlcə hazırlıq mərhələsindən keçməliydilər və bu məqsədlə iki pansionun xidmətindən istifadə edilirdi. Atasını onu ikinci pansiona qoymuşdu. Həmin il Mustafa bəy Topçubaşov və qardaşı Mehdi bəy Topçubaşov da pansionda oxuyublar. Müəllimlər Seminariyasının nəzdində hazırlıq şöbəsi kimi ibtidai sinif fəaliyyət göstərirdi. Burada azərbaycanlı, ermənilər, ruslar, gürcülər, ukraynalılar və digər millətlərin nümayəndələri təhsil alırdılar. Onlara riyaziyyat, həndəsə, astronomiya, tarix, coğrafiya, rus dili, biologiya fənləri öyrədilirdi. Filologiya elmləri namizədi, İrəvan tarixinin tədqiqatçısı Əsgər Zeynalov Firudin bəy Köçərinin

HORASAN VE KÜRTLER: BİR ALDATILMANIN SONU

Bir kitab ile Kürt Halkının tarihinin başına bela edilen, HORASAN dan GELME: TÜRKLÜK; yetmiş yıl sonra, bir Kürt kitabı ile ,bu türklük belasından kurtuldu.Büyük Kürdoloji

maya çalışıldı.Bu kitab bu tuzağı ayrıntılı boşa çıkarma uğraşdır ve bu başarılıdır.

Türkleştirme ve özünden koparmada Horasan adı kullanılmış,türk

Emekçisi:MEHMET BAYRAK'ın,Özge Yayınlarından çıkan kitabı:KÜRT VE ALEVİ TARİHİNDE HORASAN-TARİH-ETNOLOJİ-MÜZİK-EDEBİYAT,altbaşığı ile yayınlanan eser,alanında bir ilk.Bir tarihsel aldatmaya karşı çığır açıcı kaynak kitap.

Kemalizmin güneş dil yapay teorisi,Dersim Vahşeti veYatılı bölge okulları,özel savaşı ile Kürt ve Kürt Alevi halkının üzerine tarihi bir karabasan,bir büyük yalan ,yanılsaması olan Horasan ve Türklük,artık Mehmet Bayrak'ın kitabı ile son bulmuş oluyor.Bırakalım,Kürt ve Kürdistanı kaynakları,sömürgeci,işgalcilerin saklı kaynaklarında bile ,Horasan ve Kürtlüğü ayrıntılarla biliniyor ve yazılıyor.Bu kitab temel olarak Horasan Kürt bilim adamları ve akademisyenlerin kaynaklarından alınmış olmasına rağmen,işgalcilerin gizli kaynaklarından yararlanılmış,Her bakımdan tarihi bir kapsamlı Kürdoloji eseri.

Alevi Kürt kültürü ve tarihine derinlemesine değinilen yapıt,resmi ideolojinin,Alevi Kürtlük üzerine oynanan oyunlarında alt ediyor.Yeni Kürt tarihine bir ışık oluyor.Ünlü Osmanlı ,1900 yılları tarihçilerinden; Şemseddin Sami'nin:Kamüs'l Alem 'de :İran'ın her tarafında,hatta Horasan'da bir çok Kürt Aşiretleri bulunuyor. 'Anekdotu, egemen kaynaklara önemli bir örnek oluşturmaktadır.

Kürt komutan Ebu Müslüm Horasanı,718-755 yani 8,yüzyılda yaşamıştır.kuruluşuna öncülük ettiği Abbasi devleti ile kendi adı ile anılan ,Horasan eyaletinide kurmuştur.Aynı eserde ;Mehmet Bayrak,Kürtlerin beş temel yerleşim yeri,ana kürdistanda ve önemli ikisi ise Kürdistan dışındadır.Bunlar :Orta Anadolu Kürt Yerleşimi ile Albuz Dağları ve Horasan Kürt yerleşimidir,diye açıklamaktadır.Eyalet coğrafi olarak kuzey doğu İran ve Hazar gölü-denizinin güneyinde bulunan bölge tarihsel Horasan a göre yarından az bir bölgeye yayılır.Bugün bile Horasan nüfusunun büyük bir kesimi Alevi Kürtlerden oluşmaktadır.Birbuçuk milyon civarında Kürt nüfusuna sahip olduğu bilinmektedir.

Horasan Bir Tuzaktır.

Resmi ideoloji Alevi Kürt asimilasyonunda,Horasanı bir tuzak gibi kullandı.Alevi Kürtleri vahşet ve askeri zor ile yok edemediği, Alevi Kürtlüğü bu Horasan asimile tuzağı ile tarihe gömmek istedi. Doğu Kürdistanda Yaresan lar ve Güney Kürdistanda Kakailer ve Alevi bağlantısı unutturul-

düzmece tarihi üzerinden yapay bir tarih oluşturulmak istenmiştir.Bu propagandanın etkisi ile Horasan! asimilasyonu oluşturulmak istenmiş ve yakın döneme kadar kısmende bunda başarılı olunmuştur.

Genel tarih olarak İran Safevileri üzerinden hareket ederek bu tarihe bir giriş yapılınabilir.Sincan Kürtlerinden olduğu kabul edilen Şah İsmail,Kuzeyden gelen sünni saldırılara karşı ,Horasan eyaletinde bir alevi savunma hattı oluşturmak istedi.Bunun için döneminde sınırları Maraşa-gurgum-kadar gelen alanda Alevi Kürtlerden onbine yakın bir nüfusu alarak Horasana yerleştirdi.Özbeklerden alınan bu alanın korunma ve savunması bu kesimlerden ,Alevi Kürtlerden oluşturuldu.Maraş;Dersim ve hatta Suriye ye kadar olan bölgede dönem dönem aileler bu savunma hattını oluşturmak için batıdan Horasana taşındı.Sünni Özbek ve Türkmenlere karşı,bu Kızılbaş-Alevi Kürtlerden bir savunma oluşturuldu,oluşturulmak istendi.İkinci doğuya göç Şah Tahmas döneminde yapıldı.Yine onikibine yakın bir Kürt-Kızılbaş buradan alındığı biliniyor.Üçüncü olarak,Şah Abbas döneminde yine aynı sayıda göç oluşturuldu.Bu rakamda onikibin olarak ifade ediliyor.

Yavuz Sultan Selim dönemde 1639 Kasr-ı Şirin Antlaşması ile ilk defa ikiye bölünen Kürdistanda,nüfus ve siyasi dengeler değişti ve bozuldu.Bu tarihten sonra batıda Maraş Toroslarna kadar uzanan Şii İran egemenliği son buldu.Bu tarihten sonra ise daha önce Şahlar tarafından doğuya Horasana götürülen Kızılbaş Kürtler,Osmalı topraklarında kalan aile ve yurtlarına dönmek üzere geri göçe başladı.Bu Horasanda gelmekten çok, gidenlerin geri gelmesi idi.Horasanda Dım Dım kalesi üzerinden, kuzeyde Dersim, Malatya, Sivas, Antep, Adıyaman hatta Afrin-bugünkü Rojava-e kadar geri dönüş yaşandı. Bu geri dönüşe rağmen bugün Horasan da nüfusun çoğunluğu Kürt-Alevi kesiminden oluşmaktadır.Şimdiki Horasan aşiret yapısı ile Kuzey Kürdistan Alevi-Kızılbaş aşiret yapısı aynıdır.

Kaynaklar:

Mehmet Bayrak-Horasan
-cskk.org-Horasan Kürtleri üzerine Horasan da yönetilen,oldukca temel kaynak-
-Serhustani Horasani
-Kawa Horasani
-Selim Seringil
-Şemseddin Sami-Kamüs'l Alem

"Biz öz tarixi yurdlarımıza mütələq qayıdacağıq"

"Qərbi Azərbaycan İcması"nın sədri Əziz Ələkbərlinin APA-ya müsahibəsi

- "Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyəti" İctimai Birliyi "Qərbi Azərbaycan İcması" adı ilə qeyri-kommer-siya təşkilatına çevrildi. Ad dəyişdirilməsi hansı ehtiyacdən yarandı? Bundan sonrakı fəaliyyət istiqamətində prioritetlər nələr olacaq?

- 44 günlük Vətən müharibəsi bizə Azərbaycanın 270 illik tarixində analoqu olmayan bir Zəfər yaşatdı. Bu Zəfər regionda hər kəsin hesablaşmaq məcburiyyətində olduğu bir reallıq ortaya qoydu. Bu reallıq 34 ildən bəri fəaliyyət göstərən Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyəti üçün də öz fəaliyyət istiqamətlərinə yenidən baxmaq zərurəti doğurdu. Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyəti bu günə qədər, əsasən, 1988-1991-ci illərdə Qərbi Azərbaycandakı ata-baba yurdundan qovulmuş qaçqınların problemləri ilə məşğul olurdusa, bu gün artıq qarşımızda daha böyük hədəflər – son 220 il ərzində Azərbaycanın tarixi torpaqlarında ermənilərin və onların havadarlarının soydaşlarımıza qarşı deportasiya, soyqırımı, etnik təmizləmə, bu ərazilərdə Azərbaycan tarixi-mədəni irsinin və izinin məhv edilməsi siyasətinin ifşası, Qərbi Azərbaycan həqiqətlərinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması vəzifəsi durur. Cəmiyyətin bu günə qədərki adı isə bu məzmunu ehtiva etmədiyi üçün onun adını Qərbi Azərbaycan İcması adı ilə əvəz etməyi məqsəduyğun hesab etdik.

- Təşkilatın Qərbi Azərbaycandan didərgin düşmüş soydaşlarımızın birleşməsində, təşəkkülündə nə kimi rolü gözlənilir?

- Qərbi Azərbaycan məsələsi ümum-milləti məsələdir, bu coğrafiya son qarışına qədər Azərbaycanın tarixi torpaqlarıdır. Bu ərazidə tək İrəvan xanlığının yox, Qərbi Zəngəzurun timsalında Qarabağ xanlığının, Dərələyəz mahalının timsalında Naxçıvan xanlığının, Dilican dərəsi və Şəmşəddil sultanlığının timsalında Gəncə xanlığının, Borçalının dağlıq hissəsi yerləşir. 44 günlük Vətən müharibəsində biz bir millət olaraq dəmir yumruq kimi birleşdik və Müzəffər Ali Baş Komandanın nümayiş etdirdiyi dəmir iradəsi və qətiyyəti ilə Zəfər qazandıq. Qərbi Azərbaycan uğrunda mübarizədə də eyni milli birliyi nümayiş etdirməliyik.

- Onların hüquqlarının beynəlxalq aləmdə müdafiəsi üçün addımlar atılacaq mı? Mümkünsə hansı addımlar?

- Möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin müdrik bir kəlamı var: beynəlxalq hüquq güc deyil, güc beynəlxalq hüquqdur. Lakin əlbəttə, biz Qərbi Azərbaycan həqiqətlərini beynəlxalq müstəviyə çıxarmalıyıq. Erməni yalanlarını, erməni saxtakarlıqlarını sona qədər ifşa etməliyik. Bura 1988-1991-ci illərdə Qərbi Azərbaycandan qovulan soydaşlarımıza dəyən maddi və mənəvi ziyan da daxildir.

- Azərbaycan xalqının hazırkı Ermənistan ərazisində yaratdığı və hazırda çoxu məhv edilmiş zəngin tarixi-mədəni irsinin öyrənilməsində hansı

işlər görülməyəcək? O abidələrin vandalizm aktına məruz qalması barədə müəyyən materialların toplanılması və bu materialların beynəlxalq ictimaiyyətin və təşkilatın diqqətinə çatdırılması yönündə də fəaliyyət göstərməyi düşünürsünüz mü? Mən bilirəm ki, sizin bu istiqamətdə əhatəli işləriniz var.

- Qərbi Azərbaycan – indiki Ermənistan ərazisində xalqımızın çox zəngin mədəni-tarixi irsi var. Bu da təsadüfi deyil, çünki əcdadlarımız minillər boyu bu ərazidə yaşayıblar. Qarşımızda duran ən mühüm məsələlərdən biri həmin irsimizə aid materialları toplayıb ortaya qoymaqdır. Bu materialların beynəlxalq ictimaiyyətin və təşkilatın diqqətinə çatdırılması məsələsində də heç bir problemimiz yoxdur, xarici ölkələrdə bizim xeyli sayda dəyərli soydaşlarımız var və biz onları bu işə səfərbər edəcəyik.

- Bir vaxtlar Qərbi Azərbaycanda yaşamış soydaşlarımızın folklorunun, oradakı qədim yer adlarının, mədəniyyətinin öyrənilib gələcək nəsillərə çatdırılması yönündə də işlər görülməyəcək mi?

- Qərbi Azərbaycanla bağlı xalqımıza məxsus bütün dəyərlər öyrəniləcək, biz həmin dəyərlərə sahib çıxmağı bacarmalıyıq və bacaracağıq. İndiyə qədər bu işlər xeyli dərəcədə sistem-siz şəkildə aparılıb, lakin bundan sonra sistemli şəkildə aparılacaq.

- Əslən Qərbi Azərbaycandan olan soydaşlarımızın öz ata-baba yurdlarına qayıda bilməsi üçün İcma hansı işləri görəcək? Bu haqda sizin fikirləriniz nədir? Qayıdış və sülh içində birgə yaşayış mümkündür mü?

- Biz öz tarixi yurdlarımıza, dədə-baba ocaqlarımıza mütələq qayıdacağıq. Bu, bizim tarixi-mənəvi və insani haqqımızdır. Burada qeyri-qanuni heç nə yoxdur, insanlar öz doğma evlərinə qayıtmaq, öz evlərində yaşamaq istəyirlər. Bunu heç kəsə qadağan etmək olmaz. O ki qaldı İcmanın bu yolda hansı işləri görəcəyinə, təbii ki, İcma bu yolda mümkün olan hər şeyi edəcək. "Qayıdış və sülh içində birgə yaşayış mümkündür mü?" sualınıza gəldikdə isə, nəzəri cəhətdən niyə də olmasın? Lakin praktik cəhətdən ermənilərlə bu, mümkün deyil. Çünki tarixi təcrübə göstərir ki, psixoloji cəhətdən xəstə olan bu toplum – ermənilər heç vaxt və heç bir dövrdə öz qonşuları ilə dinc yanaşı yaşamaq iqtidarında deyillər.

Serokê Herêma Kurdistanê Cejna Çilê Havînê li Êzdiyan pîroz kir

KDP.info- Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî bi peyamekê cejna Çilê Havînê ya Êzdiyan pîroz kir.

Peyama Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî wiha ye:

“Cejna Çilê Havînê li hemû xwişk û birayên me yên Êzdî yên li Kurdistan û li her cihê dinyayê bin, bi taybetî jî yên ku hêşta di nava kampan de koçber in, bi germî pîroz dikim. Hêvîdarim ev cejn aramî, xêr û xweşiyê bi xwe ra bîne.

Di hemû cejn û bîranînan da em xwişk û birayên xwe yên Êzdî yên ku bûne qurbanê destê terorê bi bîr tînin, serê xwe li ber wan ditewînin, malbatên revandiyar pişt rast dikin ku dê li ser xebatên xwe yên ji bona vedîtin, vegerandin û eşkerekirina çarenivîsa revandiyar berdewam bin.

Hêviya cejneka aram û tena ji bo hemû Êzdiyan dixwazim. Her sal bi xêr û xweşî be.

Nêçîrvan Barzanî
Serokê Herêma Kurdistanê
02.08.2022”

Sedir daxwaza hilweşandina parlamento yê dike

Rêberê Tevgera Sedir Muqteda Sedir, ji bo aliyên siyasî û alîgirên xwe peyamek ragihand.

Muqteda Sedir di peyama xwe de da xûyakirin ku, tiştê niha rûdide, mîlmilaniya li ser desthilatê ye û wî hîn biryar nedaye ku beşdarî hilbijartinên pêşerojê de çêbe bike.

Sedir dibêje: Em ne li dijî ti kes û aliyekî ne, ewên ku dixwazin me bikujin, weke ku di tomarên dengî de hatiye, em ji ber xoşewîstiya niştîman û gel, ji bo wan hîdayetê dixwazin. Me ligel wan gotûbêj ceriband, me dît ku çî bi serê welat de hat, wêrankarî li pey hat, piştê gel gotina xwe got, gotûbêja ligel wan sûdê nade. Em ti car rijandina xwînê naxwazin, lê belê çaksazî bi qurbanîdanê dibe, ez amade me ku şehîd bibim ji bo çaksazî û rizgariya gel û niştîman.

Berdewamiya peyama xwe de Sedir dibêje: Ey gelê Iraqê, eger hûn guhertin û çaksaziyê dixwazin, ez li benda we me. Eger hûn rewşa niha dixwazin, hûn dizanin. Ji bo ku sûdeke esmanî û piştewaniya Xwedê ji bo hemûyan be, ez bawer im piraniya gel ji vê çîna desthilatdar tije bûye, em jî jê ne razî ne. Em bi rêya demokrasiyê a aşîxwaziya şoreşgeriyê, daxwaza çaksaziyê dikin.

Serok Barzanî: Şingal di destê çekdaran de ye ku nahêlin xelkê wê vegerin û navçe were avedankirin

Serok Mesûd Barzanî di salvegera heştêmîn a jenosîda Şingalê de ragihand, tawana jenosîda Şingalê birîneke kûr e li ser gewdê gelê Kurdistanê, xwişk û birayên me yên Êzdî ji ber Kurdbûn û bi sedema ol û bîr û baweriyên xwe, ketin ber êrîşa teroristan.”

Peyama Serok Mesûd Barzanî:

“Îro heşt sal di ser êrîşa teroristan a li ser Şingalê re derbas dibin. Tawana jenosîda Şingalê birîneke kûr e li ser gewdê gelê Kurdistanê. Di vê karesatê de, xwişk û birayên me yên Êzdî ji ber Kurdbûn û bi sedema ol û bîr û baweriyên xwe, ketin ber êrîşa teroristan. Ew tawanên DAIŞê li dijî xwişk û birayên me yên Êzdî kiriye, berdehamiya wê zincîreya karesat û tawan bû ku di dirêjahiya dîrokê de li hember gelê Kurdistanê hatine kirin.

Di karesata komkujiya Şingalê de, cihê mixabiniyê ye ku tevî hebûna rêkeftina di navbera Herêm û Hikûmeta Iraqê de ji bo pêşeroj û birêvebirina Şingalê, hîn ew rêkeftin nehatiye cibicîkirin. Şingal di destê komek hêzên çek-

darên de ye ku li pêş vegera xelkê tînin. Hevdem jî wan şehîd û avedankirina Şingalê bûne rêgir. Pêşmergeyên qehreman jî bi bîr

Pêngava yekem a dermankirina birîna Şingalê ew e, Şingal vegere destê xwediyên wê yên resen û ew hêz û mîlîşayên ku destê xwe danîn ser wê, ji Şingalê derkevin û rêkeftina Şingalê bê cibicîkirin. Her wiha pêwîst e rêkarên wiha bêne girtin ku êdî careke din karesat, zulm û tawan li dijî Êzdiyan û pêkhatiyên din dubare nebin.

Di vê bîranîna dilşewat de, şehîd û qurbanîyên Şingalê bi bîr

tînin yên ku bi xwîna xwe çiyayê Şingalê parastin û dorpêça teroristan li ser çiyayê Şingalê şikandin û bajarê Şingalê jî ji destê teroristan rizgar kirin û di encamê de efsaneyê DAIŞê şikandin û serê teroristên DAIŞê kete jêr pêyên Kurdên Êzdî.

Hezar silav li giyanê pak ê şehîdên Şingal û hemû şehîdên rîya azadiya Kurdistanê

Mesûd Barzanî KDP.info

YNK: pêwîste karên cedî ji bo avakirin Şengalê û vegera koçberan bê kirin

Politburoya YNKê bi minasebeta 8 mîn salvegera komkujiya Şengalê peyamek ragihand.

Peyama YNK:

Di bîranîna salroja karesata jenosîda kurdên Êzdî û êrişên bo ser navçeya Şengalê de, em bejna xwe ji bo qurbanîyên wê diçemînin ku heşt sal beriya niha ji aliyê teroristên DAIŞê ve hatibû kirin.

Di vê bîranîna karesata hovane de, li gel rizgarkirina wan navçeyên hanê ji stem û zordariya çekdarên DAIŞê, beşek ji wan kesên bi dîl û wek kenîzek hatibûn revandin hatine rizgarkirin û azad kirin.

Hewl û bizavên Yekîtiya Niştîmanî ya Kurdistanê (YNK)ê ji bo wê yekê ye, hewlên hemû aliyan bi hikûmeta navendî û hikûmeta Herêma Kurdistanê, partî û aliyên Kurdistanî û Êraqîyan xurtir bikin, ji bo dîtin û soraxî wan kesên ku ji dema rûdana karesatê û vir ve aqûbeta wan ne diyare.

Herwiha, kar û hewilên cedî bê kirin bi armanca zêdetir avakirina gund û bajarok û cîhên niştîcîbûnê yên Êzdiyan û rizgarkirina wan ji jiyana kamp û awareyî û bikaranîna wan wek kartê siyasî ji bo armancên cûrbicûr.

Yekîtiya Niştîmanî ya Kurdistanê (YNK)ê dixwaze jiyaneke asûde û aram ji bo wan berdest

bike, kar û desthilata hêja li dezgehên rêveberiyê de bi wan bê dayîn, da ku birîn û êşa dem û rojên karesata bi serê wan de hatiye sarêj bibe.

Erkekî din ku li ser milê me hemûyane ewe ku hewlên parastina Êzdiyan û warên wan zêdetir bîn xurtkirin, da ku ji her gef û êrişekî din ku bibe metirsî li ser jiyana wan bîn parastin. **rojvakurd.com**

Nûner ji bo Kongira 4an ya ENKSê tîn

hilbijartinDi berdewamiya piroseya hilbijartinê nûneran bo kongira 4an ya ENKSê, li bajarê Kobanê

yê Rojavayê Kurdistanê jimareyek nûner hatine hilbijartin.

Roja Duşemê 01ê Tebaxa 2022yan, li bajarê Kobanê yê Rojavayê Kurdistanê di civîneke berferê de û di bin serperîştîya komîteyekê de, ku ji Elî Ibrahîm, Ednan Bozan û Şukrî Şahîn pêk dihat, hilbijartin ji bo destnîşankirina nûneran ji bo kongira ENKSê re hatine birêvebirin.

Piştî bidawîhatina piroseya hilbijartinê pîrozbahî li nûnerên serkeftî hat kirin, û tekezî li ser wê çendê hate kirin, ku ENKSê seywana giştî ji bo bidestxistina mafên Kurdan e. **rojvakurd.com**

Divê Şingal ji bo xwediye xwe ye resen bê vegerandin

Serok Barzanî bi minasebeta 8 emîn Salvegera Komkujîya Şingalê de peyamek ji bo raya giştî ragi-

Îro heştemîn salvegera êrîşa terorîstî ya li ser Şingalê ye. Sûcê qirkirina Şengalê birîneke kûr e li

Kurd hatine kirin e.

Cihê mixabîniyê ye ku tevî rêkeftina di navbera Hikûmeta Herêma Kurdistanê û Hikûmeta Iraqê ya derbarê paşeroj û birêvebirina Şingalê de, heta niha ew rêkeftin nehatiye cîbicîkirin. Pênga va yekem a dermankirina birînen Şengalê, vegerandina wê bo xwediye wê yê resen e û divê hêz û milsên ku Şengal bi dest xistine, ji Şengalê derkevin û peymanê Şengalê pêk bînin. Her wiha ji bo dúbarebûna karesat, zilm û tawanên li ser Êzidiyan û civakên din, divê tedbîr bînin girtin.

Bi vê boneya xemgîn em şehîd û qurbanîyên Şengalê bi bîr tînin. Her wiha bîranîna wan şehîd û pêşmergeyên qehreman ên ku bi xwîna xwe Çiyayê Şengalê parast û dorpêça terorîstan li ser çiyayê Şengalê şikandin û bajarê Şengalê ji destê terorîstan rizgar kirin, bi bîr tînin.

Bi hezaran silav li giyanê şehîdên Şengalê û hemû şehîdên tevgera azadiya Kurdistanê.

Mesûd Barzanî

hand. Barzanî dibêje: Tiştê ku tawankarên DAIŞê li hember xuşk û birayên me yê êzîdî pêk anîn, dirêjkirina rêze karesat û tawanên ku di dîrokê de li dijî gelê Kurd hatine kirin e.

Peyama Serok Barzanî:

Bi navê Xwedayê mezin û dilovîn

ser bedena gelê Kurd. Di vê karesatê de xwişk û birayên me yê Êzîdî ji ber Kurdbûn û ji ber ol û bawerîya xwe rastî êrîşa terorîstan hatin. Tiştê ku tawankarên DAIŞê li hember xuşk û birayên me yê êzîdî pêk anîn, dirêjkirina rêze karesat û tawanên ku di dîrokê de li dijî gelê

Mesrûr Barzanî: Ji bo xizmetkirina Êzidiyan çî ji destê me tê em dikin

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî bi boneya cejna Çileyê Havînê peyameke pîrozbahiyê arasteyî Êzidiyên Kurdis-

tan û cîhanê kir û ragihand, ji bo xizmetkirina xwişk û birayên Êzîdî, her çî di şiyana Hikûmeta Herêma Kurdistanê de dê bike.

Peyama Serokwezîr Mesrûr Barzanî:

“Bi hilkefta cejna Çileyê Havînê, pîrozbahiyê germ arasteyî xwişk û birayên Êzidiyên Kurdistan û cîhanê dikim.

Hêvîdar im di rewşêke pir aram û ewle de vê cejnê derbas bikin.

Bi vê hilkeftê, dupat dikin ku Hikûmeta Herêma Kurdistanê her çî di şiyana wê de be, dê bixe karê xwe de ji bo bêtir xizmetkirina xwişk û birayên Êzîdî û kêmkirina êş û azarên wan.

Cejna Çileyê Havînê pîroz be û her tim di xweşiyê de bin.”

KDP.info

Guterres: Divê ji tiştên hatine jiyîn ders bînin

Sekreterê Giştî yê Netewên Yekbûyî (NY) Antonio Guterres, ji bo salvegera bikaranîna

bombeya atomî ya li hember bajarê Hîroşîma ya ji aliyê Amerîkayê ve serdana Hîroşîmayê kir û diyar kir: “Divê ji tiştên ku hatine jiyîn, ders bînin sitendin.”

Sekreterê Giştî yê NYê, di merasîma ji bo bibîranîna qurbanên wê bûyera roja 6ê Tebaxa 1945ê de axivî û da zanîn: “Li vî bajarî bi deh hezaran kes di kêliyêke ku qasî çavên xwe vekirin û girtin de can dan.”

Guterres eşkere kir, piştî êrîşê kesên ku di jiyane de jî man, ji ber bandora radyoaktîvîteyê bi pîrsgirêkên tenduristiyê yê wek penceşêrê re tekoşînê dikin. Divê ji tiştên ku hatine jiyankirin ders û ezmûn bînin wergirtin.

Guterres destnîşan kir: “Li Ukrayna, Rohhilata Navîn û Niv Girawa Kore krîzên hene gefa nukleerî jî li gel xwe tîne. Mirovahî bi çekê teji û amade ve dilîze.”

PeyamaKurd

Li Qamişlo bi dronê li erebeyekî xistin

Li Binxetê li bajarê Qamişlo nêzî benzînxana Hîsko bi dronê li erebeyekî xistin û di encamê de kuştî û birîndar hene lê jimara wan diyar nîne.

Tenê malperên nêzî rêvebirîya xwe ser dibêjin ku kuştî û birîndar hene lê encamê de di wexta pêş de diyar bibe.

PeyamaKurd

Amerîka: Pêgeheke girîng a Hewlêrê heye

Şanda Wezaretê Pêşmerge li Amerîkayê ligel Wezaretên Berevanî, berpirsên wezaretê Derve, endamên Kongres û nûnerên Koşka Spî civiya.

Cîgirê Alîkarê Wezîrê Berevanî yê Amerîkayê diyar kir, liv û tevgerên DAIŞê hîn jî mane û alîkariyên wan ji bo Pêşmerge didomin. Wezîrê Pêşmerge jî destnîşan kir: Amerîka û welatên Ewropayê pêdagirî li ser çaksazî û yekxistina hêzên Pêşmerge û pêkanîna

hêzeke Kurdistanî dikin.

Şanda Wezaretê Pêşmerge bûye hefteyek li Amerîkayê ye û bi serokatiya Wezîrê Pêşmerge serdana Wezaretê Berevanîyê û Kongresê kiriye, herwiha biryar e serdana Wezaretê Derve û Koşka Spî jî bikin.

Nûnera Hikûmeta Herêma Kurdistanê ya li Washingtonê Beyan Samî Ebdurehman bi navê Serokê Herêmê û Serokwezîrê Herêma Kurdistanê spasiya gel û hikûmeta

Amerîkayê û kompaniyên Amerîkî kir, ku di rewşên dijwar de dost û piştevaniya rasteqîn a Herêma Kurdistanê ne.

Beyan Samî Ebdurehman diyar kir: “Em şanaziyê dikin bi hevkarîya Amerîka û Hevpeymanîya Navdewletî ya li dijî DAIŞê, Pêşmergeyên me li sînorekî hezar kîlometre berevanî kir, ku xeta berevaniya li dijî DAIŞê hebû. Loma Kurdistan bû penageheke aram ji bo hemû wan kesên ji destê teror û tirsînê ji deverên xwe direviyan.

Herwiha destnîşan kir: “Ez bi navê Serokê Herêmê Nêçîrvan Barzanî û Serokwezîrê Herêmê Mesrûr Barzanî spasiya hemû wan Amerîkiyan dikim ku alîkariyên xwe gihandin Herêma Kurdistanê, her ji gelê Amerîkayê ve heta Wezaretê Derve û Kongres û Koşka Spî û Wezaretê Berevanîyê. Pêwendiyên me ji bilî serbazî, abor û çandî ne. Em spasiya jûra bazirganî û kompaniyên Amerîkî dikin, ji şerê DAIŞê ve heta niha, tevî qeyran û kêşe û astengiyên cuda, hîn jî li Herêma Kurdistanê ne.”

rojvakurd.com

Amerîka û Herêma Kurdistanê dê pêwendiyên xwe berdewam bikin

Nûnera Hikûmeta Herêma Kurdistanê li Amerîkayê Beyan Samî Ebdurehman ragihand ku ew hewl didin Hewlêr û Nashville bibin bajarên bira. Samî tekez kir, ku

Amerîka û Herêma Kurdistanê dê li ser berdewamiya peywendiyên aborî, çandî û emnî yê di navbera her du welatan de berdewam bin.

Berdewamiya axaftina xwe de

nûnera hukumeta Kurdistanê got: “Peywendiyên Herêma Kurdistanê û Amerîkayê ne tenê emnî ne, pêwendiyên me yê bazirganî jî hene û em hewl didin peywendiyên çandî pêş bixin. Em ji nêzîk ve ligel Odeya Bazirganî ya Amerîka û Kurdistanê kar dikin, em spasiya hemû kompaniyên Amerîkî dikin ku di dema dijwariyên curbicur û şerê li dijî DAIŞê de li Kurdistanê veberhênanên xwe berdewam kirine. Samî got ku ew li ser bernameyêke xwişk û biratiyê dixebitin û hêvîdar in ku Nashville ku wek Kurdistaneke biçûk tê naskirin, bibe xûşka Hewlêrê.”

rojvakurd.com

Konsulê Holanda: Karê min li Kurdistanê şerefeke mizin bû û ezê her dostê we bimînim

Serok Barzanî pêşwazî li Konsulê Giştî yê Holanda li Hewlêrê kir û di wê hevdîtînê de konsulê Holanda got, şerefeke mezin bû ku li Kurdistanê kar kiriye û di pêşerojê de jî ewê her wekî dostê gelê Kurdistanê

bimînim. Îro Çarşema 03.08.2022 li Sela-heddîn Serok Mesûd Barzanî pêşwaziya Hans Akerboom Konsulê Giştî yê Holanda li Hewlêrê kir ku bi helkefta dawî hatina erkên xwe û bi

mebesta xatir xwestin û malavayiyê serdana Serok Barzanî kiribû

Di hevdîtînê de di derbarê pêşhatên siyasiyên dawî yên Iraqê û egerên li nav proseya siyasiya Iraqê de danustandina bîr û ramanan kirin.

Her di vê hevdîtînê de Konsulê Giştî yê Holanda ragihand ku şerefeke mezin bû ku li Kurdistanê kar kiriye û di pêşerojê de jî ewê her wekî dostê gelê Kurdistanê bimînim. Konsulê Giştî yê Holanda ragihand ku welatê wan amadeye li gel Hikûmeta Herêma Kurdistanê hevkar û hemaheng bê ji bo pêşxistina peywendiyên bi taybet li warê teknolojiya çandîne û berfirehtir kirina kertê çandîniya li Herêma Kurdistanê da.

KDP.info

Mesrûr Barzanî: Bi xwîna geş a sedan Pêşmergeyên qehreman Şingal ji dest DAIŞê hat azadkirin

KDP.info- Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî bi boneya salvegera jenosîda Êzdiyan li Şingal û derdora wê ya bi destê terorîstên DAIŞê peyamek belav kir.

Peyama Serokê Hikûmetê wiha ye:

“Di heştêmîn salvegera jenosîda xwişk û birayên Êzdî li Şingal û derdora wê ya bi destê terorîstên hov ên DAIŞê, ku xem û kovaneke mezin e, bîranînen şehîdan û bêserûşûnên wê tewana hov bibîrtînin, ku bi hezaran kes bi komî hatin şehîd kirin û bêserûşûn û derbeder kirin.

Ew tewana hinde bi dil êş û hinavhej bû ku ti demekî nayê jibîrkirin û wijdana gelê Kurdistanê û mirovahiyê hejand û pêwîste bi ti rengekî rê neyê dan ew komkujî û tewane dubare bibin.

Di vê bîreberiyê de pêdiviyê qurbanîdanên hêzên Pêşmergeyên Kurdistanê ya di rizgarkirina Şingalê ya bi rêberî û serpereştiya yekser a Cenabê Serok Mesûd Barzanî jî jibîr nekin, ku bi xwîna geş a sedan Pêşmergeyên qehreman ên Kurdistanê Şingal ji destê terorîstên DAIŞê hate azadkirin.

Xwişk û birayên Êzdî, di dîroka kevin û nû de û di dirêjayiya salên derbasbûyî de, bi mixabinî ve gelek êş û derd dîtine. Naha jî bi sedema xwe sepandina grubên çekdar, Şingal heta naha navçeyekî ne bi ewle ye û xelkê wê hîn koçber in û nikarin vegehin ser malê xwe. Lewra bi vê helkeftê dakokiyê li ser bicîhanîna rêkeftina Şingalê û asayîkirina rewşa devera Şingalê û derketina milîs û grupên çekdar ên derveyî yasayê dikin, ku dawî bi êş û azarên koçberên Şingalê bê û bi serbilindî vegehin wargehên xwe.

Di vê bîranîna xemgîn de em tekez dikin ku, Hikûmeta Herêma Kurdistanê dê li ser tevgera xwe ya li gel hikûmeta federal û civaka navnetewî ji bo vegehandina serbilindane ya xwişk û birayên Êzdî bo ser cîh û warên xwe berdewam be, Em di xema avadaniya Şingal û deverên din ên Êzdiyan de ne ku xizmeteke zêdetir bê kirin û li gor yasaya rizgarbûyên Êzdî, ku Encûmena Nûnerên Iraqê jî pejirandiye, divê kesûkarên qurbanîyan bîr qerebûkirin.

Di heman demê de Hikûmeta Herêma Kurdistanê li gel Tîma Lêkolînan a Navnetewî ya Tewanên DAIŞê (UNITAD) di alîkarî û hemahengiya berdewam de ye, ji bo ku dadgehkirina tewanbarên DAIŞê û arşivkirina tewanên wan û bêhtir bi cîhanênasandina jenosîda xwişk û birayên Êzdî.

Hezaran silav ji bo rihê paqij ê şehîdên jenosîda Şingalê û temamê şehîdên Kurdistanê.

Mesrûr Barzanî

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê

Ji bo çareseriyê kêşeyên siyasî, em piştewaniya her rêyeke destûrî dikin!

Çerçoveya Hemahengiya Iraqê civînek kir û li ser pêşniyara Muqteda Sedir helwesta xwe diyar kir.

Çarçoveya Hevahengiyê daxûyanîyek belav kir û dibêje: Em piştewaniya rêya destûrî dikin tevî encamdana hilbijartinên pêşwext jî, lê belê bi mercek ku ew hilbijartin piştî yekdengiya niştimanî be û keş û hewayeke aram ji bo birêveçûna wê çêbibe. Divê beriya her tiştî rêz li saziyên destûrî were girtin û xebatên wan neyên astengkirin û em hemû di bin siya yasa, destûr û berjewendiyê gel de bin.

Îro Sekreterê Giştî yê Ketîbeyên Seyîduşshuheda yê ser bi Heşda

Şe'bi Ebû Ala El Welaî jî ragihand, yek ji biryarên herî girîng ên îro yê Çarçoveya Hevahengiyê ew e ku bi ti

awayî dirêjkirina dema mayîna Mîstefa Kazimî li ser postê serokwezîriyê nayê qebûl kirin.

rojevakurd.com

Husên Kelaî: Ji ber aloziyên Iraqê rêya navbera Hewlêr û Bexdayê qelebalix bûye

Xetên navbera Hewlêr û Bexdayê ji ber alozbûna rewşa Iraqê gelek qelebalix bûne û Rêveberê Giştî yê Hevbeş ya Kirîzan jî dibêje, bi fermî ti kes ji Herêma Kurdistanê derneketiye, lê tê pêşbînîkirin ku xelk

derbasî Herêma Kurdistanê bibin.

Rêveberê Giştî yê Navenda Hevbeş ya Qeyrana Kurdistanê Husên Kelaî ji malpera fermî ya Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) re ragihand: “Em bi rastî nizanin ji ber

rewşa niha ya Iraqê xelkê Herêma Kurdistanê çima koçî Herêma Kurdistanê kirine. Xeta bejahî ya di navbera Herêma Kurdistanê û Bexdayê de qerebalix e.”

Her wiha got: “Piraniya berpîrsên iraqî mal û vila li Herêma Kurdistanê hene, ji ber wê jî em piştrast in ku eger alozî li Iraqê berdewam bike, ew kesên ku cihê lê dijî dê malbat û zarokên xwe bar bikin.” “Tevî ku me tu amadekariyên fermî ji bo pêşwazîkirina xelkê nekiriye, lê dixweyê bi berdewamiya aloziyên li Iraqê, xelk careke din ji deverên din ên Iraqê koçber bibin, her dema ku xelk wek penaber derbasî Herêma Kurdistanê bibin, hikûmet dê tedbîran bigire.”

Li Diyarbekirê dewre ya şano û dramayê ya lezgîn vedibe

Şaredariya mezin ya Diyarbekirê li ser daxwazên zêde tînkirin, dewreyên şano û dramayê yê lezgîn vedike. Li gor ragihandina Daîra Çandê û Civakî ya Şaredariyê; di beşa Şanoyên Şaredariya Mezin ya Bajêr de dewreyên lezgîn yê şano û dramayê vedike. Herkesê di ser 18 salî de be, heya 14 ê tebaxê dikare seredana ji bo dewrê bike, şiyarên xwe deyne ortê, xwe bipêş de bibe. Qursên şano û dramayê bê pere tînkirin, wê di 20 tebaxê de destpêkê û di 20 cotmehê de biqedê.

PeyamaKurd

Nêçîrvan Barzanî: Divê rewşa Şingalê asayî bibe

03.08.2022 bi amadebûna birêz Nêçîrvan Barzanî Serokê Herêma Herêma Kurdistanê, Nûnerê Serok Wezîrê Iraqê Mistefa Kazimî, Nûnerên Netewên Yekgirtî, konsolxane û nûneratiyên welatên derve, berpîrsên hizbî û hikûmî yên li parêzgeha Dihok û Mûsilê, xizmên qurbanîyan li navçeya Sêmelê ya parêzgeha Dihokê bi boneya bîranîna heştêmîn salvegera jenosîda Êzdiyan li Şingalê û derdora wê ji aliyê rêxistina terorîst a Daîş ve, merasimek li dar xistin.

Piştî çend axaftinên parêzgarê Dihokê û Wezîrê Karûbarên Şehîdan, Serok Nêçîrvan Barzanî gotarek pêşkêş kir ku eve jî naveroka wê ye:

Mêvan û beşdarên hêja,

Berî her tiştî ez bixêrhatina we hemûyan dikim, bi taybetî Nûnerê Serok Wezîr Mistefa Kazimî ku îro serdana me kir, konsolên welatên derve yên li Hewlêrê, ez bi germî bi xêrhatina wan hemûyan dikim.

Em îro heştêmîn salvegera jenosîda Şingalê, karesata herî mezin a sedsala 21. a ku hat serê Êzdiyan û gelê Kurd, bi bîr tînin. Di vê rojê de em bejna xwe li ber gîyanê şehîd û qehremanên Ezdiyan ditewînin.

Ev karesata DAİŞ ê bûye rûpeleke din a bi xwînî ya dîroka Kurdistanê û fermaneke din li ser Êzdiyan. 5 hezar jin, zarok û mîrên Êzdiyan hatin qetilkirin.

Heta niha 2 hezar û 717 Êzdiyan revandîne û 325 hezar jî di wargehên penaberan de ne. 100.000 Êzdiyan reviyane welatên cîhanê. Piraniya Şingalê hatiye wêrankirin û gelê wê bê mal mane.

Di nava çend rojan de bi hezaran Êzdiyan hatin gullebarankirin û di gorên komî de hatin veşartin. Bi hezaran keç û xwûşkên Êzdiyan hatin girtin û ew kirin û firotin. Wan hewl da ku wan bi zora çekan û kuştinê veguherînin.

Gelî bira,

Ez dizanim ku dilê we tije xem û hesret e. Xema we mezine. Ev hejmar pir xemgîn in. Lê divê em hertim mezinahiya vê karesatê li ber çavan bigrin, da ku em hewl bidin û kar bikin ji bo di zûtirîn dem de çareser bikin û bandorên wê kêmtir bikin û hewl bidin ku careke din ev karesat li ser gelê me dubare nebe.

Li vir gotineke Êzdiyan tê bîra me:

Gelek hene, dilşikestî

Bi şev xewa xwe birîn

Li gel û mîletê xwe xwedî derkevin

Li dinya û axretê li tu bazarê nayên firotin.

Gelê Êzdiyan.

Ji rojên destpêkê yên vê karesatê me soz da ku ji bo parastina Êzdiyan çî ji destê me bê em ê bikin. Tevî komkujî û wêrankirina Şingalê, revandin, kirin û firotina xwûşk û dayikên Êzdiyan ji her tiştî zêdetir dilê Êzdiyan û dilê tevahiya gelê Kurd birîndar kir. Vê yekê jî me re birînek vekirîye û bi hêsanî nayê jî birînkirin.

Ji wê demê ve me nivîsîngeheke rizgarkirinê vekirîye, û heta niha me kariye 3554 mîr, jin û zarok rizgar bikin. Me soz da ku

heta jin, mîr û zarokê dîl nemîne em ê xebata xwe bidomînin, ev erka me ye û ya herî kêmtir jî ji bo gelê xwe, ji bo xwûşk û birayên me yên Êzdiyan westandin tune. Daxwazê ji her kesê ku zan-yariyek derbarê revandinê de heye, hevkarîyê ligel nivîsîngeha revandinê bike da ku em kesê revandî bibînin û bi îzna Xwedê wî rizgar bikin.

Di dema vê karesatê de, bi alîkariya xelkê hêja yê parêzgeha Dihokê û Netewên Yekgirtî, Hikûmeta Herêma Kurdistanê bi lez û bez kar kirin.

Piştigiriya ji bo penaberên Şingalê, alîkariya xelkê ji bo penaberan cihê serbilindî û spasîyê ye. Gelek spas ji bo xelkê Dihokê, spas ji bo xelkê Zaxo, spas ji bo hemû xelkê Behdînan, spas ji bo hemû xelkên ku li vê herêmê dijîn, mamostayên olî, rewşenbîr, mamostayên zanîngehê, mamosta û hemû kesên ku di wê rojê de rawestiyane, ez qet ji bîr nakim penaberên Êzdiyan, li hinek cihan mamostayên olî biryara valakirina mizgeftan ji bo wan penaberan dan, ev wêneya jiyana hevbeş bi taybetî li Kurdistanê û bi taybetî li parêzgeha Dihokê cihê şanazîyê ye ji bo gelê me û parêzgeha Dihokê, ji bo Kurdistanê û ji bo me hemûyan û divê ev yek her bîmîne û ev bihev re jiyana berdewam be.

Hevalên hêja.

Di heman demê de Serokê me Mesûd Barzanî soza azadkirina Şingalê û parastina mezargehên Şerfedîn û Laleşa Nûranî da. Li sengerê Şingalê navenda xwe ya qadê ava kir û heta roja ku li Çiyayê Şingalê mizgîniya serkeftinê da, li Şingalê dest ji tîkoşînê berneda, soza ku dabû gelê me bi cih anî.

Pêşmergeyên merxas yên ku ji bo azadkirina Şingalê şehîd bûne û çiyayê Şingalê parastine, her tim li cem gelê Kurd rêzdar in, qehremanî û xwîna wan nehişt ku DAİŞ Êzdiyan ji nav bibe.

Ez spasîya hemû rêxistin û kesayetên Kurd ên ku li derveyê welat ji bo hişyarkirina karesata Şingalê û piştigiriya Êzdiyan xebat kirine, dikim. Ez spasîya welatên hevpeyman dikim ku di wan rojan de alîkariya me kirin ji bo azadkirina Şingalê, em hêvîdar in ku berdewam bin da ku ev karesat li piraniya welatên cîhanê wek jenosîd bê naskirin.

Beşdarên hêja.

Kurdistan û Êzdiyatî nasnameya dîrokî ya hevpar a netewe û erdnîgariya me ye. Êzdiyatî li Kurdistanê oleke qedîm e û beriya hatina olên din jiyana û tîkiliyên mirovan li Kurdistanê bi

rêk xistiye.

Êzdiyatîyê di nivîs, kevneşopî û sirûdên xwe de dewlemendiya ziman û çanda gelê Kurd parastîye. Kurdistan navenda Êzdiyatîyê ye. Wateya Êzdiyatîyê li Kurdistanê şert û bîngehê Êzdiyatîyê ye.

Lewma divê Êzdiyan li Şingalê li Kurdistanê li ser axa xwe bimînin. Divê dev ji ronahiyê bernedin û wan ji xwediyên xwe mehrûm nekin.

Ji bo Êzdiyan ji Kurdistanê dûrketin zehmet e, dîrbûna Êzdiyan ji Kurdistanê metirsiyeke mezin e li ser Êzdiyan. Kurdistan û Êzdiyan du bawerî û erdnîgarî ne ku bi hev ve girêdayî ne û kes nikare van herduyan jî hev veqetîne, ji ber ku baweriya

Êzdiyatîyê li Kurdistanê ava bûye, weke Êzdiyan dibêjin:

Bersiva Kurdistanê bide

Bila baweriya xwe ava bikin

Şerfedîn Mîr Li diwane

Ez bang li hemû welat û sazîyên navneteweyî dikim ku piştigiriya bidin herêma Şingalê û gelê Êzdiyan yê hatine qirkirin. Ya girîng ew e ku di avakirina herêma Şingalê de, xizmetguzarî û hemû pêdiviyên Êzdiyan li ser axa xwe piştigirî bidin Êzdiyan. Penaberên li welatên cîhanê ji bo windakirina Êzdiyan metirsiyeke mezin e.

Weke hemû gelê Kurd, Êzdiyan jî bi destê hemû rejîmên berê yên Iraqê rastî jenosîdê hatine. Rejîma berê bi dehan gundên Êzdiyan wêran kirin, gelek Êzdiyan bi komî girtin û wenda kirin û nasnameyên wan guherthin. Piştî sala 2003'an rastî êrîşên hovane yên El Qaîdeyê hatin, weke darvekirina 40 karkerên Êzdiyan li Mûsilê, komkujîya Gir Uzeyr û Siba Şêxder. Piştî wan DAİŞ'ê bi awayekî sistematîk herêma Şingalê qir kir.

Komkirina bi dehan belge li ser vê tawana DAİŞ'ê ti gumanê nahêle ku tişta ku li dijî Êzdiyan hatiye kirin li gorî yasayên navdewletî jenosîd û tawanên dijî mirovahiyê ye.

Bi gotineke din, erkeki yasayî,

exlaqî û mirovî ya civaka navdewletî ye ku piştewaniya Êzdiyan bike.

Xweşbextane Parlamentoya Kurdistanê biryar da ku komkujîya Şingalê jenosîde. Yasaya piştewaniya jinên rizgarbûyî yên Êzdiyan û kêmîneyên din jî li Parlamentoya Iraqê hat qebûlkirin. Tîma Lêkolînê ya Neteweyên Yekbûyî (UNITAD) jî bo dadgehê bi hezaran delîl kom kirine û li gelek welatan hewl tê dayîn ku karesata Şingalê weke jenosîd bê naskirin.

Ev hemû gavên mezin ji bo parastina Êzdiyan in. Lê heta niha yasaya piştewaniya jinên Êzdiyan yên rizgarkirî bi temamî nehatiye çîbicîkirin, ji ber nebûna ewlekarî û xizmetguzariyê li Şingalê rewşa awareyên li wargehê gelekî xerab e.

Gelê Êzdiyan hê jî di bin bandorên neyînî yên qirkirinê de dijî. Ji bo vê jî pêwîstî bi karekî zêdetir ji aliyê Hikûmeta Federal a Iraqê ve bi hemahengîya Hikûmeta Herêma Kurdistanê heye. Divê ji bo vê mijarê jî piştigiriyeke vekirî ji welat û rêxistinên navneteweyî bê kirin. Êzdiyan mexdûrên jenosîda rêxistineke ku dijî hemû mirovahiyê bû. Çi dibe bila bibe divê ji bo Êzdiyan alîkarî bê kirin.

Beşdarên hêja.

Rewşa Şingalê hê jî awarte ye, bi deh hezaran malbat nikarin vegerin herêmê. Rêkeftina Şingalê ya di navbera Hikûmeta Herêma Kurdistanê û Hikûmeta Federal de heta niha nehatiye bicîhkirin. Li Şingalê ti rêveberîyeke yasayî nîne, pirsgerêka hebûna hêzên çekdar yên li derveyê sistema berevaniyê ya Iraqê hê nehatiye çareserkirin. Metirsiyên li ser Êzdiyan û gelên wan jî nedîtî ve tên.

Şingalê asayî bikin. Yên ku rê li asayîbûna rewşa Şingalê digrin, xema Êzdiyan û Şingalê naxwin. Divê êdî Şingal weke karteke siyasî neyê bikaranîn. Divê êşên gelê Şingalê nebe listikeke siyasî. Divê rê bê dayîn ku rewşa Şingalê asayî bibe.

Beriya her tiştî erkê Hikûmeta Iraqa Federal bi hemahengî li gel Hikûmeta Herêma Kurdistanê ye ku rewşa Şingalê asayî bike, li herêmê rêveberîyeke rewa ava bike, hêzên ne rewa ji nav bibe û xelkê herêmê ji bo parastinê kar bike. Xwe îdare bikin.

Parêzgehkirina Şingalê û terxankirina bûdceya pêwîst ji bo vê armancê dikare bibe sedemek gelek baş ji bo çareserkirina pirsgerêkên Şingalê û ji holê rakirina mîrateya karesatê. Bi vê pêngavê

jî dê gelên herêmê vegerin ser axa bav û kalên xwe.

Ji bo vê mebestê ez bang li hemû aliyên Kurdistanê û Iraqê dikim ku piştigiriya vê pêşniyarê bikin. Her wiha bang li rêxistinên herêmî û navneteweyî dikim ku erka xwe ya li hember gelê Êzdiyan û Şingalê a ezîz ji bîr nekin.

Yanî Êzdiyan hê jî di xem û xîzê de ne. Piştî jenosîdê pêdiviya Êzdiyan bi lînerîneke taybet heye û divê ev yek bê kirin.

Beşdarên hêja,

Weke em hemû jî dibînin, rewşa siyasî û ewlekarî li Iraqê her ku diçe aloztir dibe. Nakokiyên di navbera hêz û partîyan de gihîştîye asteke gelek metirsîdar! Pêwîstiya Iraqê bi hevkarîya hemû hêz û aliyên siyasî heye. Parastina aşî û aramiya Iraqê erk û berpirsiyariya hevpar ya hemû hêz, partî û pêkhatiyên Iraqê ye.

Aştî, ewlehî û aramiya tevahiya Iraqê bi hev ve girêdayî ne. Ji ber wê jî careke din bang li hemû hêz û aliyên Iraqê dikim ku hemû pirsgerêkan bi hev re li ser maseya gotûbêjan çareser bikin.

Her wiha banga yekrêzî, yekîtiyê û hevkarîya hevbeş a hêz û aliyên Kurdistanê dikim. Îro di vê rewşa hestiyar û aloz de, pêwîstiya Herêma Kurdistanê ji her demê zêdetir bi yekrêziyê heye. Eger em yekdeng bin, emê bikaribin destkeftên mezintir bi dest bixin, emê bikarin alîkariya xwe û xwûşk û birayên xwe yên li Iraqê bikin da ku ji rewşa niha derbas bibin.

Hikûmeta Herêma Kurdistanê bang li aliyên siyasî kir ku nakokiyên xwe yên li ser hîlbiartînan çareser bikin û ji bo diyarkirina roja hîlbiartînan bigihin hevtêgihîştînekê.

Em hêvîdar in ku heştêmîn salvegera karesata Şingalê bibe handana gavên cidî ji bo çareserkirina pirsgerêkên xelkê Şingalê, asayîkirina rewşê, pêşkêşkirina xizmetguzariyên pêwîst û avakirina herêmê.

Tevî vê trajediya mezin, berxwedana Êzdiyan hêjayî rêzgirtin û nixandîneke mezin e. Bi vê bawerî û berxwedanê ez bawer im emê karibin birînen wan bipêçin û ber bi pêşerojêke baştir û geştir a gelê xwe ve bimeşin.

Spas ji bo amadebûna we.

Bila serê hemû qurbanîyên karesata Şingalê sax be.

Bi taybetî spasîya Parêzgeha Dihokê û Parêzgarê Dihokê dikim ji bo piştewanîkirina berdewam bo penaberên Şingalê û penaberên din yên devera Dihokê, çî Mesîhî, çî Êzdiyan û yên hatine vê deverê.

Min gelek caran gotîye û ez dubare dikim ku xweşiya Kurdistanê ev tabloya jiyana me ya hevbeş e. Hêviya min ew e ku mîletê me çî Misilman, çî Êzdiyan, çî Xiristîyan, çî Ereb û Turkmen, dixwaze em li vî welatî bi hev re bijîn, berpirsiyariya me ya hevpar û paşeroja me bi hev ve girêdayî ne. Em bi yekrêziya bi rehma Xwedê gavên mezin ber bi paşerojê biavêjin.

Dîsa bi xêr hatin û gelek spas ji bo amadebûna we.

Ji bo yekrêziya Kurda biryar dan

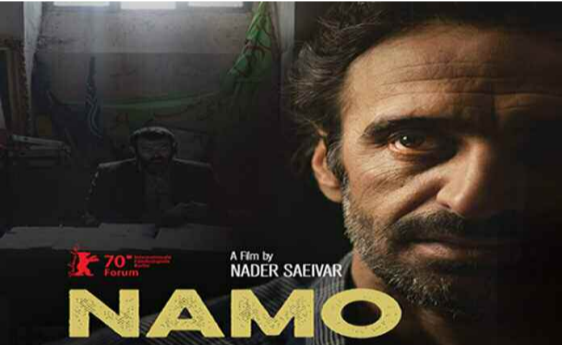
Serok Barzanî li Pîrmam pêşwaziya Bafil Talabanî Serokê Yekîtiya Niştîmaniya Kurdistanê kir û di hevdişînê de wezîrê derve yê Iraqê Fuad Huseyn û cîgirê serokwezîr Qubat Talabanî jî amade bûn. Ji bo nîrxandina rewşa niha ya Iraqê û pêşhatên wê, gotûbêj û danûstandina fikir û nêrînan hat kirin.

Kar ji bo yek helwestiya hêzên siyasîyên Kurdistanîyan li beramber pêşhatên ku rûbirûyê Iraq û Herêma Kurdistanê bûne bikin û berdevamiyê bidin civînên ji bo vê mebestê. rojevakurd.com

Filma Namoyê li Kurdistanê

Roja duşemî 08.08.2022ê li sînemaya "Salem" a bajarê Silêmaniye, pêşandana giştî ya filma "Namo" ji derhêneriya "Nader Sae War" û lîstikvanê navdar ê Kurd "Bextiyar Pêncayî" dest pê dika.

Derhînerê Filmê Nader Sae War dibêje: Ez gelek kêfxweşim ku Namoyê dê li Kurdistanê bê nîşandan.

Derhînerê Namoyê Nader Sae War di peymana xwe de wiha got: "Ez gelek kêfxweşim ku Namoyê dê li Kurdistanê bê nîşandan, di çend hefteyên borî de gelek hevalan hewlên mezin dan ku ev film bigihêje qonaxa ku ez dixwazim. Bi we re filmê bibînin û bi hev re li ser film nîqaşeke pir baş bikin. Hêvîdar im ev xwestek di demek nêz de pêk were. Ez li hêviya dîtina we me û gelek spas dikim."

Film beşdarî gelek festîvalên navneteweyî bûye, di nav wan de 66emîn Festîvala Fîlman a Navneteweyî ya Taormina li Îtalyayê, 44emîn Festîvala Fîlman a Navneteweyî ya Hong Kongê û Festîvala Fîlman a Navneteweyî ya Taormina ya du salane, Frankfurt, Almanya, 10emîn Festîvala Fîlman a Navneteweyî ya Stenbolê, Tirkîye. û gelek bûyerên hunerî yên din. rojevakurd.com

Keştiya 33 hezar ton misir barkirî giha Îstenbolê

Keştiya bi navê NAVISTAR a ku 33 hezar ton misir (lazût) barkiriye û ji Ukraynayê ketibû ser rê giha bajarê Îstenbolê. Keştî do ji bajarê deriyayê yê Ukraynayê ji Odessayê derketibû rê

Wê NY, Rûsya, Ukrayna û Tirkîye li Îstenbolê kontrola keştiyê bikin û wê keştî di rêya xwe de here Îrlandayê.

Wezaretê bergiriyê ya Tirkîyê ragihand ku ciyê ji bo rawestina keştiyê hatiye destnîşankirin, keştî li wir rawestiyaye.

Keştiya bi navê 'Rojen' ku bi ala Maltayê ye û 13 hezar ton misir barkiriye û keştiya bi ala Tirkîyê ya bi navê 'Polarnet' ê, wê di çend sietên pêşiya me de bigihên Îstenbolê. PeyamaKurd

Hêvî û Tewqe ji Înglistanê

"Komela Pêşketina Kurdistanê ji aliyek ve weha piştî xwe bi prensîpên Wilson girêdaye; ji aliyek ve jî jibo pêkanîna wan prensîpan li Kurdistanê, hêvî û tewqe ji Înglistanê kirîye. Ji ber ku Înglistan wê demê dewleteka xurt bûye û di şer da zora dewleta Osmanî birîye, her weha parçeyek ji Kurdistanê jî digel Îraqê dagir kirîye, welatevînen Kurd hêviya alîkarîyê jê kirine û xiyala ku bi alîkarîya wê Kurdistanê rizgar bikin di dilê xwe da danîne. Ew xiyal û ew hêvî, di sohbeteka komelê da hatîye eşkerakirin û daxwazkirin. Ew sohbet û ew daxwaz di kovara "Jîn" da jî derketîye. Memdûh Selîm, di nivîsara xwe ya bi sernivîsara "Sohbetek di Qulûba Kurdan da" (Kürd Kulübünde Bir Musahabe) qala wê sohbetê kirîye û daye zanîn ku di Hezirana 1919'an da li xaniyê Komela Pêşketina Kurdistanê civîneka mezin pêkhatîye, gelek zan û xwenda û xwendekarên Kurd di wê civînê da beşdar bûne, berpirsiyarekî komelê di civînê da li ser xebat û daxwazên komelê peyivîye, tiştên ku heta wê demê di meydana siyasî, civakî û dîplomasî da hatine kirin, dane zanîn.

Li gora haydarîyên ku wî berpirsiyarî dane, Komela Pêşketina Kurdistanê, standina heqên Kurdan ên neteweyî li gora Prensîpên Wilson xistîye bernama xwe û di heqê daxwaza gelê Kurd da haydarîyên pêwîst digel xerîta Kurdistanê dane

temsîlkarên her çar dewletên mezin li Stanbolê. Ew her çar dewlet Emrîka, Fransa, Înglistan û Îtalya bûne.

Peymana Sevrê

"Şerîf Paşa, dema domkirina Konferansa Parisê, ji aliyek ve bi temsîlkarên dewletên Ewropî ra peyivîye

Siddik BOZARSLAN

Di dûwayîya konferansê da, di

tarîxa 10ê08ê1920'î da li derê Parisê di Koşka Sêvres da "Peymana Sevrê" hatîye îmtzakirin. Li gora wê peymanê, ji çemê Ferat heta sînore Ermenistanê û Îranê Kurdistan hatîye naskirin û heqê kifşkirina pêşedema xwe bi xwe ji neteweyê Kurd ra hatîye qebûlkirin. Her weha hatîye qebûlkirin ku, eger gelê Kurd bixwaze dikare li ser axa xwe dewleta xwe ya xweser jî saz bike. (Zinnar Silopî, Doza Kurdistan, r. 56- 58)

Bi wê peymanê, di dîroka Kurdistanê da cara pêşîn heqê gelê Kurd di meydana navberneteweyî da hatîye naskirin û hem dewleta Osmanî, hem jî dewletên Ewropî jibo naskirina heqê gelê Kurd îmtza dane. Ji ber wê yekê, Peymana Sevrê di tarîxa neteweyê Kurd da belge û wesîqeyeka pir girîng e, welew ew wesîqe di arşîvên dewletên îmtzakirox da mabe jî û nehatibe pêkanîn jî.

Qet guman tune ku Peymana Sevrê li Kurdistanê di nava kitleyên gelê Kurd da şayî û kêfxweşiyeka bêsnor afirandîye. Dr. Nurî Dêrsimî di vî babetî da weha nivîsiye:

"Ew roja ku dewletên hevgerî di heqê sazkirina Kurdistanê ya xweser da li Sevrê amade kiribûn, di nava tebeqên gelê Kurd ên fire da şayî û heyecaneka kûr afirandibû û ew neteweyê ku ji sedsalan virda di binê nîrê bîyanîyan da dinalîyan, rakiribû ser lîngan." (Dr. Nurî Dêrsimî, Di Dîroka Kurdistanê da Dêrsim- Kurdistan Tarihinde Dersim- r. 171)

Bîranîna karasata Şingalê pêwîstî helwesta siyasî heye

8mîn salvegera komkujîya şingalê di seride jî aliyê desthilata herêma Kurdistanê û gelek aliyên siyasî yên Kurdan ve hate bi bîranîn. Berpirsên aliyên siyasî li başûrê Kurdistanê daxwaz kirin ku, peymana hukumeta Iraqê û ya Kurdistanê ji bo Şingalê li ser li hevkerîn bête cîhbicîh kirin.

Herweha hukumeta herêma Kurdistanê û serokê herêma Kurdistanê aliyekî ve daxwaza cibicîkirina li hevhatina li gel Iraqê kirin û dan xuyakirin ku, gerek hêzên ne yasayî û biyanî ji şingalê derkevin. Ji aliyek din serok Barzanî di peyama xwe de, da xuyakirin ku, gerek Şingal radeştî xwediyê xwe yê resen bê kirin.

Wek din gelek aliyên siyasî beşên din yên Kurdistanê bi daxuyaniyan karasata Şingalê şermezar kirin. Herweha bi sedan nivîskar, rewşenbîr û siyasatmedarên Kurd di medya civakî de karasata Şingalê bi minasebeta 8 salvegera komkujîya Êzidiyan şermezar kirin û li Şingalê xwedî derketin. Bê guman ev hemî cihê dilxweşiyê ye û hestên niştîman perweriyê ye.

Lê li vê derê pîrsek heye ku, ji bilî desthilata Kurdistanê kesekî zehf behsê nekir.

Gelo îro ji bo çî hêja birînen Şingalê nikare bêne dermankirin?

Kî li Şingalê desthilata?

Gelo ji bo Şingal nekeve ser herêma Kurdistanê kî rêgir e?

Hêzên ne yasayî û biyanî li Şingalê kî ne?

Pêwîste ku bersiva van pîrsa hemiyar bêne dayîn, daku em

rastiya rewşa Şingalê tê bigihin.

Qatîlê Şingalê rêxistina terorîs a DAÎŞ e. DAÎŞ komkujîya Şingalê kir

wek miaşxwerên Heşda Şeibî li devê Şingalê dibin sedemek sereke ku hêja Şingal wêrane û penaber nikarin

û bû sedema bi sedên hezaran Êzidî penaber bûn. Tê zanîn ku, di serokatîya serok Barzanî de pêşmergeyên Kurdistanê Şingalê ji destê DAÎŞê rizgar kir. Herweha roja Şingalê hatî rizgarkirin serok Barzanî li serê çiyayê Şingalê konferansek rojnemevanî li darxist û rizgarkirina Şingalê ji hemû cîhanê re ragihand.

Piştî referanduma serxwebûna Kurdistanê, Artêşa Iraqê li gel Heşda Şeibî û milîsên şîe û hinek çekdarên PKKê cardin Şingalê vegirtin û ketin Şingalê de. Çekdarên PKKê bûn beşek ji milîsên Şîe û li Şingalê cih bûn. Heta wek vê gavê jî li Şingalê

vegerin û tu xizmetguzarî nayê kirin û xelkê Şingalê perîşan e.

Di 8 emîn salvegera komkujîya Şingalê de gerek gelek bi zelalî helwesta çekdarên PKKê wek miaşxarên Heşda Şeibî bê şermezar kirin. Gerek PKK ji Şingalê derkeve. Şingalê îro ji aliyê Heşda Şeibî û PKKê ve hatiye dakiririn.

Bi zîmanek zelal gerek ew aliyên siyasî û kesayetên lanetê li komkujîya Şingalê fînin, helwesta xwe vekirî bîjin û daxwaziya derketina çekdarên PKKê li gel milîsên şîe ji şingalê bikin. Yekemîn rêya çareserîya pîrsgirêka Şingalê ev e.

Hikûmeta Herêma Kurdistanê 8ê vê mehê weke bêhnvedana fermî ragihand

Li hemû saziyên fermî yên Herêma Kurdistanê, 8ê vê mehê weke bêhnvedana fermî hat ragihandin.

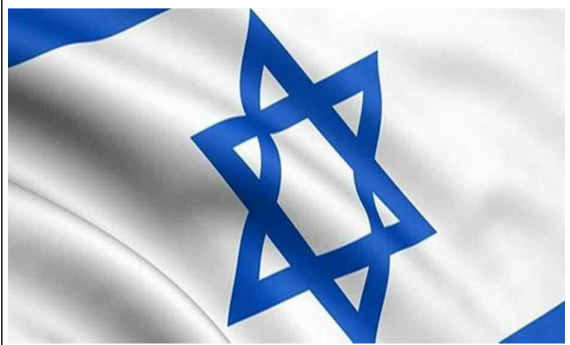
Li gor Fermangeha Medya û Zanyarî ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê diyar kir: "Roja Duşemê 8ê Tebaxa 2022yan ku dikeve roja 10ê Muherema 1444an a Koçî, li hemû saziyên fermî yên Herêma Kurdistanê bêhnvedana fermî ye."

Herwiha di daxuyaniya Fermangeha Medya û Zanyarî de hat destnîşankirin, roja Sêşemê 9ê Tebaxa 2022yan li hemû saziyan dewama fermî heye.

PeyamaKurd

Îsraîl: Me bi tank û yekîneyên zirxî li Xezzayê li 7 ciyan xist

Artêşa Îsraîlê li Xezzayê bi sedema bi ser Rêxistina Cîhad a Îslamî ve ne, serê siba bi tank û yekîneyên zirxî li Xezzayê, li 7 ciyan xist.

Operasyona bi navê 'Operasyona di Wextê Şefeqê' de ji aliyê Îsraîlê de hat destpêkirin û niha di roja duyem de ye. Ciyên artêşa Îsraîlê xistiye nav hedefa xwe temamê wan îmha kiriye.

Ciyê tê gotin ku navenda perwerda leşkerî ya rêxistinê ye, depoya leşkerî ya li Xan Yûnisê, depoya muhîmmatê ya leşkerî jî di nav wan de bi balafirên şer li temamê hedefên wan xistine.

Wezaretê tenduristiyê ya Filîstînê ragihand ku di êrîşa Îsraîlê ya ser Xezzayê de zarokêkî 5 salî, jineka 23 salî bi temamî 15 kes mirine û 125 sîvîl birîndar bûne.

PeyamaKurd

Dê xwest kurê xwe rizgar bike lê ew di Çemê Erez de fetisî

Li navça Xorasana bi ser bajarê Erzeromê jina bi malbata xwe ve çûbû ji bo geryanê, li ser

ava Çemê Erezê kurê wê ket ava çem û dê ji bo wî rizgar bike xwe avêt nava avê û ket bet pêlên avê. Jina bi navê Asuman Düztaş a 32 salî dema dît kurê wê yê bi navê Muhammet Lütfî ket avê, ji bo kurê xwe rizgar bike, xwe avêt nava avê.

Dê karibû kurê xwe rizgar bike lê ew bi xwe ket ber pêlên avê û bi avê de çû. Li ser agahdarkirina AFAD ê û tîmên cendirmeyan yên noqavê, bi îtfaiye û tîmên 112 ê yên lezgin ve çûn ciyê bûyerê.

Piştî demekî karibûn xwe bigihînin cesedê Asuman Düztaş ku di avê de fetisîbû. Cesedê Asuman Düztaş birin morga nexweşxana navça Xorasana ji bo otopsiyê. Rewşa kurê wê Muhammet Lütfî başe.

PeyamaKurd

SÛPHIYÊ SÎWEREGÎ YÊ SEREKANIYA ROJAVAYÊ KURDISTANÊ...

4 parçebûna Kurdistanê bi her awayî li ser jiyana neteweya me û li ser jiyana her kurdekî bandor û tesîreke gelek neyênî çêkir. Ew rewşa neyênî dom ddike û bûye rewşeke dîrokî ya dramatik.

Parçebûna Kurdistanê malbat û eşîret parçekirin. Sûphiyê Sîweregî jî yek ji malbata parçebûyî bû. Ew ji Sîweregî bû. Lê malbata wî çûbûn li Serêkaniya Rojavayê Kurdistanê bi cî war bibû. Ew li wir mezin bû. Malbata wî jiyana xwe ya civakî li Sûriyeyê li Serêkaniya Rojavayê Kurdistanê avakir. Sûphî jîli wir mezin bû û wî jî jiyana xwe ya perwerdeyî û civakî li wir meşand. Li wir zewicî. Li wir bû xwediyê gelek zarokan. Li wir jiyaneke civakî û aborî ya ji derveyî dorê meşand. Di ciwantiya xwe de bû evîndarê welatê xwe. Di nav Tevgera Neteweyî ya Rojavayê Kurdistanê de cîh girt.

Hezar mixabin beriya salekê me û neteweya kurd Kurdperwerê Hêja û dilsozê Kurdistanê Birayê Hêja Suphî wenda kir. Mirina Birayê Hêja Suphîyê Sîweregî em û miletê me gelek xemgîn kir. Lewra ew ji bona Doza Kurd û Kurdistanê wendayekî mezin bû. Wî di dilê me de birîneke mezin vekir.

Min Suphîyê Sîweregî di sala 1979an li Serêkaniya Rojavayê Kurdistanê nas kir. Cara pêşî, Ez û Şehîd Necmeddîn Buyukkaya bi hev re bûn mêvanê Wî. Me di heman dem de malbata wî ya hêja jî wê demê ji nêzik ve nas kir.

Dema min ew û malbata wî nas kir, ew bi her awayî û bi danûstandinên xwe kurdên resen bûn. Ew bi zarokên xwe û bi hewirdora xwe re xwediyê pêwendiyê demokrat û neteweyî bû. Di nav malbatê de her dem bi kurdî qise dikirin û bi kurdî tevdigerian.

Mala wî/wan ji her Kurdperwerekî re vekirî bû. Bi civata kurd re xwediyê pêwendiyê çand û şopandariya kurdî bûn. Ji derdê her kurdekî re têkildar bûn. Qasî ji wan dihat bi aborî jî ji her kurdekî re alîkar bûn.

Xelkê Serekaniye ji wî gelek hez dikir û ji wî re rêzgirtî bûn. Her Kurdperwerekî jî, ji wî hez dikir. Lewra ew ji bona azadî û serxwebuna Kurdistanê tevdigeriya.

İbrahim GUÇLU
(ibrahimguclu21@gmail.com)

Wî jî qiymet dida her kurdekî û Kurdperwerekî. Ew evîndarê neteweya kurd û Kurdistanê bû.

Dema min ew nas kir, ew endamê Partiya Çep yên Kurdên li Suriyeyê bû. Ew li Serêkaniyê û li herêmê berpirsîyarê partiyê bû. Ew endamê partiyê yê çalak û xebatkar bû. Ew gelek nêzikî Sekreterê Giştî yê Partiyê, Îsmetê Seyda bû.

Neteweya kurd û Partiya Çep sekreterê giştî yê delal Îsmetê Seyda zû wenda kir. Ez baş dizanim ku em bi hev re û Suphîyê Sîweregî dostê hêja bi mirina wî gelek xemgîn bûn. Pştî mirina Îsmetê Seyda di partriyê de çalaktir bû.

Wî berpirsîyariya partiyê jî gelek baş dimeşand. Ew kesekî grupparêz û partîparêz nebû, ew kurdparêz û Kurdistanparêz bû. Loma jî bi hemû partiyên kurd û Kurdistanê re pêwendiyên wî baş bûn. Qiymeteke mezin dida her kurdekî û partiyê Kurdistanê û xebata partiyên Kurdistanê. Loma jî dema wî biryar dida ku li Serêkaniyê çalakiyê kurdî û kurdperwerî bimeşîne, bi hemû partiyên û kurdperweran re pêwendî girîng didît.

Dema ku di sala 12ê Îlona 1980yî de li Tirkîyeyê kutete (Darbeya leşkerî) çêbû, bi sedan Kurdperwer, endam û berpirsîyarê Partiyên Kurdistanê ji Bakurê Kurdistanê reviyên çûn Rojavayê Kurdistanê, mala wî ji wan re her dem vekirî bû.

Mala wî wek beregeha kurdî bû. Dayika wî, hevjinê wî, zarokên wî di xizmeta xwe de, hîç kêmasiyek nebûn. Di Xizmeta kurdperweran de gelek kêfxweş bûn.

Ew xebatkarekî Doza Kurd-Kur-

distanê yê gelek çalak bû. Ew dozkarê, doza Kurdistanê bû. Ew kesekî Kurdistanî bû. Ji bona wî ferqa beşê Kurdistanê tune bû.

Wî, xwe him xebatkarê tevayî Kurdistanê û him jî xebatkarê her beşê Kurdistanê dizanî û bi nav dikir. Loma jî yekîtiya neteweya kurd û Kurdistanê ji bona cenabê wî armanceke stratejî bû.

Ew ji Dewleta Federe Ya Kurdistanê re piştgir bû. Loma jî çû li wir cîwar bû û Xizmeta Dewleta Federe ya Kurdistanê kir. Li wir jî jiyana xwe ji dest da.

Her çiqas di destpêkê de ji bona ku Partiya Çep bi PKKê re xwediyê pêwendî bû, wî jî bi wan re pêwendî meşand. Lê her dem karûxebatên PKKê yên ne kurdî û li dijî Kurdan û rêxistinên Kurdan rexne dikir. Ecizîya xwe vekirî dianî ser zimên.

Di van salên dawî de gelek aşkere li dijî karûxebatên PKKê li Dewleta Federe ya Kurdistanê û li Rojavayê Kurdistanê bû. Wî dizanî ku PKKê ne partiyê Kurd û Kurdistanê ye. Helwesta xwe gorî wê diyar dikir.

Suphîyê Sîweregî û Bavê Ferîd bi mirina xwe birîneke kûr di dil û mêjiyê me kurdperweran de çêkir. Me, ew tu wext bîra nekir. Em wek Kurdperwerekî wî jî divê bîra nekin.

Ez bibîranîna Bavê Ferîd gelek kêfxweş im. Ew dostekî min ê gelek baş bû. Me bi hev re gelek wextên xweş derbas kir. Derfeta me bû ku em di mijarên gelek girîng û Kurd û Kurdistanê û dinyayê de bîrûreyên xwe pêşkêşî hev bikin.

Ez dubare diyar dikim ku ez gelek xemgîn im.

Ez ji bona malbata wî ya hêja, dost û hevalên wî, hevxebatkarên wî yên siyasî, neteweya kurd û Kurdistanê re sersaxî û sebir dixwazim.

Bila ciyê wî gulistan û Kurdistan be. Ez baş dizanim ku Bavê Ferîd li dinyaya xwe ya nû de jî kesekî xoşbîn û rûken e.

Bavê Ferîd te li me neheqî kir û te ji nav me zû koç kir.

Tu di dilê me û mêjiyê me de dijî yî. Zarokên te ciyê te dagirtine. Sipas ji Xizmeta te re.

Enqere, 05. 08. 2022

Êrîşî baregeheke artêşa Tirkîyê û çekdarên wê kirin: 4 leşkerên Tirkîyê birîndar bûn

Baregeheke artêşa Tirkîyê û çekdarên wê li gundewarên Efrînê bûn armanca êrîşê û di encamê de 4 leşkerên Tirkîyê û 3 çekdar birîndar bûn.

Çavdêriya Mafên Mirova ya navenda wê li Londonê ye diyar kir, hêzên artêşa Tirk li gundewarên Efrînê bûn armanca êrîşê û di encama êrîşê de 4 leşkerên artêşa Tirkîyê û 3 çekdar birîndar bûn.

Herwiha çavdêriyê da zanîn, êrîş li dijî baregeha Tirk a li gundê Enabê yê girêdayî navçeya Şerayê pêk hatiye û îdîa kir ku êrîşa bi topan ji aliyê artêşa hikûmeta Şamê û hêzên Kurdî yên li herêmê pêk hatiye.

Di berdewamiya daxuyaniyê de hat eşkerekirin, li der-

dora gundê Merenazê jî di navbera hêzên hikûmeta Şamê û çekdarên artêşa Tirk de şer rû daye. **PeyamaKurd**

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çiyê? Ev **ave**.
Bu nêdir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

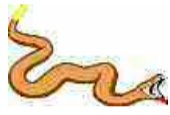
diran

Ev çiyê? Ev **dirane**.
Bu nêdir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çiyê? Ev **agire**.
Bu nêdir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

mar

Ev çiyê? Ev **mare**.
Bu nêdir? Bu ilandır.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

Ev çiyê? Ev **bizine**.
Bu nêdir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

balon

Ev çiyê? Ev **balone**.
Bu nêdir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çiyê? Ev **bacane**.
Bu nêdir? Bu pomidordur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çiyê? Ev **otomobile**.
Bu nêdir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

taC

Ev çiyê? Ev **taCe**.
Bu nêdir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

canî

Ev çiyê? Ev **canie**.
Bu nêdir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

cûcîk

Ev çiyê# Ev **cûcike**.
Bu nêdir? Bu cücədir.
Что это? Это цыпленок.
What is it? It is a chicken.

finCan

Ev çiyê# Ev **finCane**.
Bu nêdir? Bu fincandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çiyê? Ev **çave**.
Bu nêdir? Bu gözür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çêlek

Ev çiyê? Ev **çêleke**.
Bu nêdir? Bu inəkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

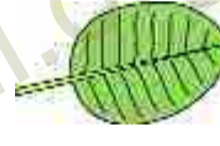
defter

Ev çiyê? Ev **deftere**.
Bu nêdir? Bu dəftərdır.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çiyê? Ev **dare**.
Bu nêdir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

belg

Ev çiyê? Ev **belge**.
Bu nêdir? Bu yapraqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

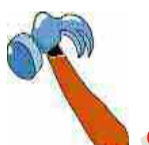
elok

Ev çiyê? Ev **eloke**.
Bu nêdir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

çaynîk

Ev çiyê? Ev **çaynîke**.
Bu nêdir? Bu çaynıkdır.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapot.

çakûç

Ev çiyê? Ev **çakûçe**.
Bu nêdir? Bu çəkicdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

dest

Ev çiyê? Ev **deste**.
Bu nêdir? Bu əldır.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çiyê? Ev **dile**.
Bu nêdir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

ker

Ev çiyê? Ev **kere**.
Bu nêdir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çiyê? Ev **zebeşe**.
Bu nêdir? Bu qarızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

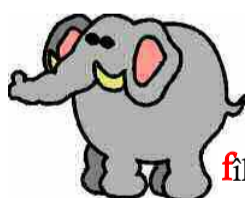
êleg

Ev çiyê? Ev **êlege**.
Bu nêdir? Bu jiletđır.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çiyê? Ev **hêke**.
Bu nêdir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

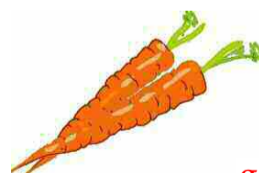
fîl

Ev çiyê? Ev **fîle**.
Bu nêdir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an elephant.

fîrok

Ev çiyê? Ev **fîroke**.
Bu nêdir? Bu təyyarədir.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

gizêr

Ev çiyê? Ev **gizêre**.
Bu nêdir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carrot.

gêzî

Ev çiyê? Ev **gêziye**.
Bu nêdir? Bu süpürgədir.
Что это? Это веник.
What is it? It is a broom.

pê

Ev çiyê? Ev **pêye**.
Bu nêdir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

kêr

Ev çiyê? Ev **kêre**.
Bu nêdir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

fînd

Ev çiyê? Ev **fînde**.
Bu nêdir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çiyê? Ev **zerafeye**.
Bu nêdir? Bu zürafədir.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

gore

Ev çiyê? Ev **goreye**.
Bu nêdir? Bu corabdır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

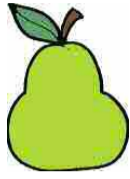

guh

Ev çiyê? Ev **guhe**.
Bu nêdir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо..
What is it? It is an ear.

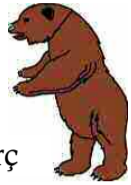
LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

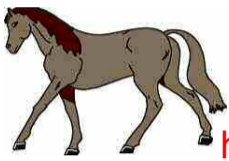
hirmê

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hirç

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

hêştir

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

li

dil

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürêkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

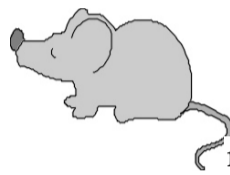
lepik

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu əlcêkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

Ev çîye? Ev lînge.
Bu nêdir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

mişk

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îi

dîk

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

îsot

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

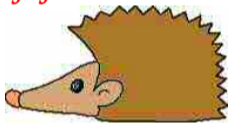

keştî

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gêmîdir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

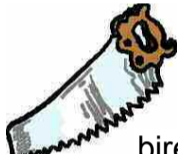
Ev çîye? Evjûjîye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

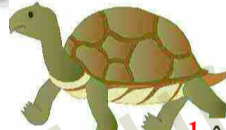
Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günəşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

Kk

birek

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

kûsî

Ev çîye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

lêv

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdir.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

lîmon

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

rojname

Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qəzetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

Ev çîye? Ev keviale.
Bu nêdir? Bu xərcəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

kund

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

kevçî

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşığıdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

xezal

Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

kûlî

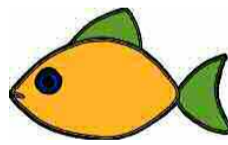
Ev çîye? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çəyirtkədir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Mm

mûz

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdir.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu samışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

meymûn

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

Nn

nan

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

trên

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrəbîndir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çîye? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdir.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

otobûs

Ev çîye? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

Ev çîye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

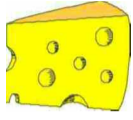

top

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

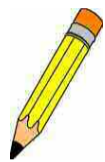
pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeye.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

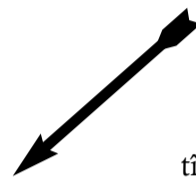
şêr

Ev çiyey? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrîşk

Ev çiyey? Ev kêwrîşke.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qilncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev sheye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

tiîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiyey? Ev tûtiye.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

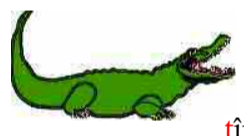
şûşe

Ev çiyey? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsah

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ıldırımır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

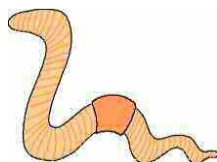
keVok

Ev çiyey? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyörçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyey? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a skorpion.

bivir

Ev çiyey? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

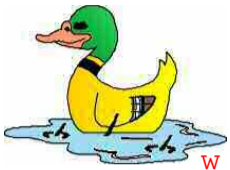

berçavik

Ev çiyey? Ev berçavike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

w erdek

wêne

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökdêdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şêkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ew r

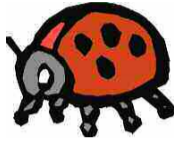

kew

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddur.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kêklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

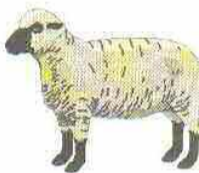
xanî

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendîr.
Что это? Это крест.
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

berx

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

heyve

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardır.
Что это? Это огурец.
What is it? It is a cucumber.

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

1

yek

çiya

Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

zengil

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zengdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

derzi

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

ALFABÊ

N b/s	KURDÎ		Azerî	DİKARÎ BIXWÎNÎ
	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirilî	Latinî	
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Ii	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, limon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Ûu	Юю	Ûü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Weçîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Хх	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Çapemeniya Iraqê: Sedir serdana mala merciya Şîeyên Iraqê Elî Sîstanî kir

Çapemeniya Iraqê diyar kir, Rêberê Tevera Sedir, Muqteda Sedir serdana mala merciya Şîeyên Iraqê Elî Sîstanî kir.

Li gor çapemeniya Iraqê da zanîn, çûna Sedir a ji bo mala Sîstanî bi armanca beşdarbûna merasîma matema îmam Husên a meha Muherrêmê û bibîranîna şehîdkirina wî ye.

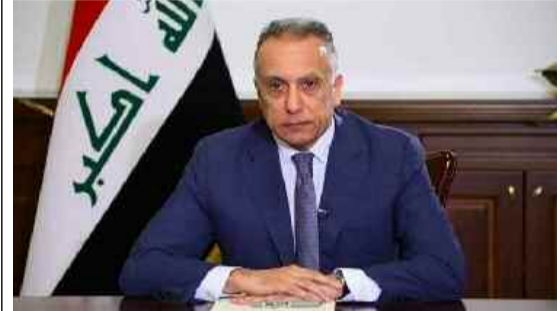
Hêjayî gotinê ye, Sedir niha pêşengtiya nerazîbûn û xwepêşandanên herî mezin li dijî hêzên din ên siyasî yên Şîe li ser pêkanîna hikûmetê dike.

PeyamaKurd

Hazırladı İsmayıl TAHİR

Премьер Ирака призывает к диалогу

Премьер-министр Ирака Мустафа аль-Казими призвал к мирному диалогу между всеми политическими партиями, чтобы найти решение ухудшившейся политической ситуации в стране.

"Я приглашаю всех сесть за стол национального диалога, чтобы найти политическое решение кризиса", — говорится в заявлении Казими, касающемся продолжающихся демонстраций в Багдаде.

Заявление прозвучало после того, как сторонники шиитского лидера Муктады ас-Садра, с утра субботы занявшие здание парламента, приняли решение продолжить сидячую забастовку. В ответ "Координационная структура", в которую входят политические соперники Садра, призвала и своих сторонников выйти на улицы.

Премьер-министр Ирака предупредил об опасных последствиях, если политический кризис в стране не будет разрешен в ближайшее время.

Он призвал политические партии "успокоиться, снизить эскалацию и выступить с инициативой решения на региональной основе", заявив, что пришло время обсудить механизмы "запуска согласованного сторонами проекта реформ".

"Мы готовы помочь найти решение, сохраняющее общественное спокойствие и стабильность", — отметил премьер.

При этом, Казими подчеркнул, что приняты все меры безопасности для контроля над ситуацией и предотвращения кровопролития в стране.

Он также призвал демонстрантов покинуть государственные учреждения и сотрудничать с силами безопасности. kurdistan.ru

Избирательная комиссия Курдистана предупреждает о технических проблемах

Иракский Курдистан вряд ли сможет провести парламентские выборы вовремя из-за технических проблем. Об этом 4 августа заявила региональная избирательная комиссия. Срок действия мандата Высшей Независимой комиссии по выборам и референдумам Курдистана (IHERC) истек 20 декабря 2019 года, и для продления ее мандата курдским депутатам необходимо принять новый закон. Между тем, текущий парламентский срок заканчивается 6 ноября 2022 года. Поэтому ожидается, что голосование состоится до этой даты. Президент Курдистана Нечирван Барзани ранее в этом году постановил, что следующие выборы должны состояться 1 октября. Однако представитель IHERC Шориш Хасан заявил, что парламент еще не продлил мандат комиссии, чтобы она могла начать подготовку к выборам.

Он также указал, что после продления мандата курдский президент должен установить новую дату проведения выборов, которая "не должна" быть менее чем за шесть месяцев до голосования. kurdistan.ru

Он также указал, что после продления мандата курдский президент должен установить новую дату проведения выборов, которая "не должна" быть менее чем за шесть месяцев до голосования. kurdistan.ru

СМИ: силы безопасности Ирака применили водометы против шиитских активистов в Багдаде

Активисты из проиранских шиитских организаций направились в понедельник в центр Багдада, чтобы провести там демонстрацию в защиту законности и правопорядка. Как сообщил телеканал Al-Hadath, на подступах к правительственной "зеленой зоне" полицейские спецподразделения применили против них водометы, тем не менее демонстранты сумели приблизиться к бетонным заграждениям и пытаются разбить возле них палаточный лагерь.

Ранее в центр иракской столицы были переброшены армейские подкрепления и бронетехника, чтобы предотвратить столкновения между сторонниками противоборствующих шиитских лидеров.

В субботу сторонники радикального шиитского имама Муктады ас-Садра захватили здание Совета представителей (парламента) Ирака в "зеленой зоне" Багдада. Их представитель Ибрагим аль-Джабари заявил, что активисты не намерены покидать парламентский дворец, пока не будут выполнены всех их требования. Главным среди них является "ропуск законодательного органа власти и создание переходного правительства, которое не будет вклю-

чать в себя коррупционеров".

Действия сторонников ас-Садра сорвали голосование в парламенте по кандидатуре нового

Ирак переживает с октября прошлого года острый политический кризис, вызванный неспособностью парламента избрать ново-

премьер-министра Ирака Мухаммеда Шиха ас-Судани, который считается близким к Тегерану шиитским политиком. В ответ руководители межфракционного координационного комитета, которые выдвинули в премьеры ас-Судани, призвали своих сторонников "выйти на улицу, чтобы защитить закон и порядок". Они обвинили имама ас-Садра в стремлении "спровоцировать в стране анархию и религиозную рознь".

го главу правительства и президента. По итогам октябрьских досрочных выборов в парламент сторонники ас-Садра получили наибольшее количество мандатов - 73 из 329. 31 мая шиитский имам, выступающий против усиления иранского влияния, потребовал роспуска законодательного органа власти и проведения досрочных выборов. 9 июня его сторонники сложили с себя депутатские полномочия. kurdistan.ru

Ирак: Садристы объявили условия диалога с "Координационной структурой"

На фоне роста эскалации в Багдаде "Движение садристов" 1 августа изложило условия, при которых оно согласится на диалог с проиранской "Координационной структурой". Ранее в тот же день Хади аль-Амери - глава альянса "Фатх", одного из ключевых членов "Координационной структуры", выступил с заявлением, в котором призвал конфликтующие стороны разрешить споры путем диалога и немедленно приступить к деэскалации ситуации.

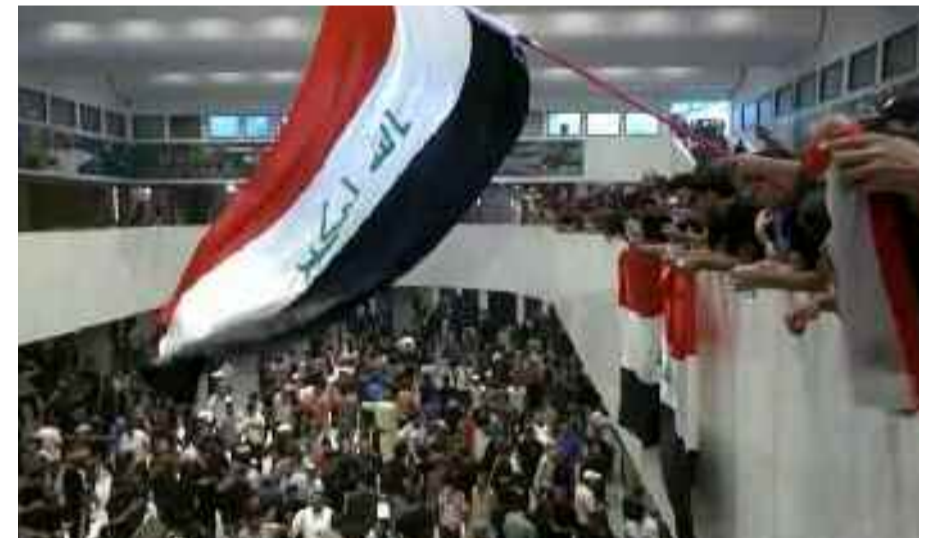
В ответ высокопоставленный чиновник "Движения садристов" Салих Мохаммед аль-Ираки написал в Твиттере, что первым условием для принятия призыва Амери к диалогу является его выход из "Координационной структуры", а также отказ от сотрудничества с Нури аль-Малики.

Малики является лидером коалиции "Правовое государство" и ключевым членом "Координационной структуры". Ранее он занимал пост премьер-министра Ирака. Именно во время его правления

"Исламское государство" захватило обширные территории Ирака.

Чиновник "Движения садри-

Муктады ас-Садра, с 30 июля оккупировавшие парламент, до сих пор остаются в здании законодатель-

стов" также попросил Амери гарантировать, что он поддержит реформы, которые должны быть проведены в Ираке, "чтобы спасти страну от коррупционеров".

Тем временем, сторонники лидера "Движения садристов" шиитского религиозного деятеля

ного органа. Они выступают с требованием досрочных выборов и призывают к демонстрациям в других иракских провинциях. Начало протестам положило выдвижение кандидата на пост премьер-министра Ирака от "Координационной структуры". kurdistan.ru

Садр встретился с Систани

Лидер "Движения садристов" и шиитский религиозный деятель Муктада ас-Садр 6 августа в Наджафе встретился с великим шиитским аятоллой Ирака Али Систани.

Как сообщают СМИ, Садра видели на многолюдных улицах района, где проживает Систани. Политические наблюдатели предсказывали, что два влиятельных шиитских лидера обсудят политическую напряженность в Ираке и продолжающиеся протесты в Багдаде. Однако источники сообщили, что встреча была посвящена не политике, а подготовке к религиозным церемониям, посвященным годовщине битвы при Кербеле, в которой был убит Хусейн ибн Али, внук исламского пророка Мухаммеда.

Иракцы начинают уставать от опеки иранских аятолл

Очередной многомесячный правительственный кризис в Ираке сопровождается массовыми акциями протеста и захватом здания парламента митингующими. В конце июля 2022 года демонстранты начали сидячую забастовку в парламенте и разбили палаточный лагерь у его стен. Они выступают против выдвижения на пост премьер-министра араба-шиита Мухаммеда ас-Судани, которого считают ставленником Ирана. Чтобы предотвратить погромы и беспорядки в так называемой "зеленой зоне" столицы, где расположены правительственные здания и диппредставительства, в центр Багдада были введены войска. И хотя в канцелярии исполняющего обязанности главы правительства Мустафы аль-Каземи

заверяют, что военные не будут использовать против демонстрантов боевые и резиновые пули и дымовые шашки, обстановка в центре Багдада остается весьма напряженной.

Традиционно, иракская армия стараются не вмешиваться во внутриполитические конфликты, ведь она после свержения Саддама Хусейна была деполитизирована и в ней служат представители различных конфессиональных и этнических групп населения (арабы-шииты, арабы-сунниты, курды, туркоманы, другие). В министерстве обороны и службах безопасности также подтверждают, что военные и силовики других ведомств доказали свою лояльность иракскому народу и не будут вмешиваться в политические процессы.

Главной причиной сегодняшнего кризиса власти в Ираке стала неспособность избранного в октябре 2021 года парламента сформировать новое правительство, избрать премьер-министра и президента страны. Как известно, "Движение садристов", возглавляемое авторитетным шиитским лидером Муктадой ас-Садром, набрало относительное большинство голосов избирателей, однако к власти прийти не смогло: переговоры с дру-

гими блоками и партиями о формировании нового кабинета министров оказались в тупике из-за непримиримости сторон, в первую очередь, из-за позиции проиранских шиитских группировок.

Трудно сказать, чем закончится противостояние политических сил в стране на этот раз. Предыдущие подобные конфликты удавалось разрешать с помощью посредничества президента Иракского Курдистана Масуда Барзани, который умел убеждать представителей блоков арабов-шиитов и арабов-суннитов в необходимости взаимных уступок и поиске компромисса во благо иракского народа. Сейчас Масуд Барзани по возрасту оставил пост президента курдского региона и остается лишь

общепризнанным лидером иракских курдов. Вряд ли сейчас он или другой курдский лидер смогут также эффективно примирить непримиримое, т.е. добиться компромиссной фигуры на пост премьера из числа шиитского большинства страны, кандидатуру которого бы могли поддержать в парламенте арабы-сунниты и курды. В принципе, последние согласны с достигнутой после свержения С.Хусейна договоренностью о прерогативах выдвигать на пост премьера араба-шиита, соответственно, на пост спикера парламента – араба-суннита и на пост президента – курда. Такое разделение власти в стране всех устраивает.

Поэтому предложенный арабами-шиитами кандидат, как правило, поддерживается суннитам и курдами. Кризис на этот раз осложняется и отсутствием единства среди ведущих курдских партий (ДПК и ПСК) по поводу кандидатуры на пост президента страны. Хотя в Ираке эта должность носит больше представительский характер, а главную роль в принятии важных политических и экономических решений играет премьер-министр, но, как гарант конституции, и в межгосударственных отношениях

президент тоже весьма важен. До последнего времени ведущая курдская партия ДПК уступала этот пост представителю ПСК, но на этот раз выдвинула своего кандидата. Одной из причин такого решения стали результаты выборов в федеральный парламента, в результате которых ДПК получила 31 место по сравнению с 17 местами ПСК. Безусловно, внутрикурдская борьба за пост президента страны отвлекает курдских лидеров от более активного участия в поиске компромисса между шиитскими блоками по кандидатуре нового премьер-министра.

Похоже на то, что на этот раз политический тупик в Багдаде затянулся надолго и перспектив его мирного разрешения пока не просматривается. Искусственно созданное британской администрацией по итогам Первой мировой войны на базе трех провинций (веляйетов) Османской империи (Басра, Багдад, Мосул) государство Ирак демонстрирует свою нежизнеспособность. Коренные противоречия между основными группами населения (арабами-шиитами, арабами-суннитами и курдами) провоцируются все большим расколом внутри арабо-шиитского большинства. При этом крайне негативную роль играют иранские власти, которые пытаются манипулировать своими ставленниками в Ираке и все больше вмешиваются во внутренние дела соседней страны.

Победившее на парламентских выборах 2021 года "Движение садристов" можно отнести к национально-патриотическим силам иракского общества, которые выступают за равноудаленность Багдада от Вашингтона и Тегерана. Их лидер Муктада ас-Садр не приемлет зависимости властей Ирака от политики иранских аятолл, которые разжигают межконфессиональные распри и конфликты в самом Ираке и в арабском мире в целом. Подрывная деятельность проиранских военно-политических группировок в Ираке типа шиитской милиции "Хашд аш-Шааби", попытки их вмешательства в сирийский конфликт – все это вызывает недовольство не только арабов-суннитов и курдов, но и патриотически настроенной части арабов-шиитов.

Муктада ас-Садр считает, что Ираку настало время дистанцироваться от Ирана и проводить более самостоятельный курс во внешней и внутренней политике, иначе страна может развалиться на несколько анклавов по примеру Сирии или превратиться в марионетку Тегерана. Он считает, что Ирак должен оставаться частью арабского мира и быть толерантным ко всем конфессиям. kurdistan.ru

Главы ДПК и ПСК обсудили курдское единство на фоне политических беспорядков в Ираке

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК), и Бафель Талабни, президент "Пат-

риотического союза Курдистана" (ПСК) 4 августа обсудили последние политические события в Эрбиле и Багдаде.

Как заявила штаб-квартира Барзани, в ходе встречи стороны договорились работать над единством курдских политических партий перед лицом текущих проблем в Багдаде, а также продолжить регулярные межпартийные встречи для принятия последующих мер по этому вопросу. kurdistan.ru

В Ираке протесты охватили уже семь провинций: в Ираке протесты охватили уже семь провинций

В Ираке акции протеста сторонников политика Муктады ас-Садра охватили уже семь провинций, в том числе Багдад, передает телеканал al-Sumaria.

В субботу в столице Ирака возобновились протесты сторонников влиятельного шиитского политика Муктады ас-Садра, демонстранты второй раз за неделю ворвались в здание парламента. Сейчас они все еще находятся там, и, по их словам, планируют дальше проводить забастовку. При

этом "Координационная платформа", противостоящая ас-Садру, призвала последователей организовать протестную акцию у границ "Зеленой зоны" с планом перекрыть дорогу в аэропорт, чтобы не допустить бегства членов правительства.

По информации СМИ, митинги начались в провинциях Мейсан, Дивания, Бабиль, Басра, Дияла и Ди-Кар. В Багдаде манифестанты перекрыли несколько мостов, ведущих к "Зеленой зоне", а между протестующими сторонниками "Координационной платформы" и силовиками возникли небольшие стычки.

Ранее один из лидеров "Координационной платформы" Амер аль-Фаиз сообщил РИА Новости, что блок не планирует отзывать своего кандидата на пост премьер-министра после прошедших в Багдаде протестов.

Ирак находится в состоянии политического кризиса. После состоявшихся еще в октябре 2021 года парламентских выборов политические силы страны так и не смогли избрать нового президента республики и сформировать правительство. Согласно местному законодательству, парламента избирает главу государства большинством в две трети голосов. kurdistan.ru

Сулеймания: беспилотник нанес удар по автомобилю

1 августа на дороге в провинции Сулеймания Иракского Курдистана атаке беспилотника подвергся автомобиль. По неподтвержденным данным, в машине находились два человека, один из которых с ранениями был доставлен в больницу.

В интервью "BasNews" об этом сообщил глава администрации Рапаррина.

По словам чиновника, пока неясно, принадлежал ли автомобиль членам "Рабочей партии Курдистана" (РПК) и стоит ли за авиаударом Турция.

Сообщается, что раненый родом из Рании, и на данный момент нет никакой информации, указывающей на его принадлежность к РПК, члены которой постоянно преследуются армией Турции на территории Курдистана. kurdistan.ru

ДИПЛОМАТ

№ 29 (493) 01-07 августа 2022-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Масуд Барзани призывает иракские стороны урегулировать напряженность посредством диалога

Президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК)

цев-жертв кампании геноцида "Анфаль" 1983 года.

что все стороны в Ираке будут способствовать деэскалации ситуации в стране.

Сторонники шиитского религиозного и политического лидера Муктады ас-Садра с утра субботы проводят демонстрации в Багдаде, выступая против оппонентов Садра и их кандидата на пост нового премьер-министра страны. Демонстранты вошли в охраняемую "Зеленую зону" и устроили сидячую забастовку у здания парламента.

Соединенные Штаты также поддержали призывы искать диалог для разрешения политической напряженности. Об этом сказано в заявлении посольства США в Багдаде. "Мы вновь подтверждаем нашу поддержку мирного протеста и призываем все стороны придерживаться принципа ненасилия и верховенства закона при осуществлении своих конституционных прав", — говорится в заявлении. kurdistan.ru

Масуд Барзани призвал все иракские стороны урегулировать политическую напряженность в Багдаде путем диалога.

Ранее с аналогичным призывом Барзани обратился в субботу, 30 июля, во время выступления на церемонии в международном аэропорту Эрбиля, посвященной возвращению останков 100 барзан-

Курдский лидер выразил сильную обеспокоенность ухудшением политической ситуации в Багдаде и напомнил, что все составляющие Ирака, включая курдов, арабов, туркмен, ассирийцев и халдеев, уже достаточно пострадали от напряженности и теперь заслуживают лучшей жизни.

Он выразил надежду на то,

Курдская делегация в Вашингтоне обсуждает объединение сил пешмерга

Высокопоставленная курдская делегация Регионального правительства Курдистана (КРГ) находится в Соединенных Штатах, в том числе, для обсуждения процесса объединения сил пешмерга.

Министр пешмерга Шориш Исмаил 5 августа заявил на пресс-конференции, что провел несколько "плодотворных" встреч с официальными лицами США, обсуждая военное сотрудничество и стабильность Курдистана.

Он отметил, что Вашингтон и другие союзники настаивают на ускорении усилий по объединению сил пешмерга, что также является одним из "главных приоритетов" 9-го кабинета министров КРГ.

Он подчеркнул, что официальные лица США ясно дали понять, что поддержка Вашингтоном сил пешмерга зависит от процесса реформ внутри министерства пешмерга.

"Они четко сказали нам, что, если процесс реформ не пойдет хорошим и систематиче-

ским образом, это окажет негативное влияние на [военную] поддержку сил пешмерга", —

шают регулярные террористические атаки.

Вину за задержку этого про-

сказал курдский министр.

США также настаивают на формировании объединенных армейских бригад пешмерга и Ирака для решения проблем безопасности в оспариваемых между Эрбилем и Багдадом районах, где боевики "Исламского государства" (ИГ) сохраняют свое присутствие и совер-

щесца министр Исмаил возложил на иракское правительство.

"В Ираке для каждой задачи создается несколько препятствий... У них было множество требований, и мы их выполнили. Это Ирак — для выполнения задачи требуется столько усилий и времени", — пояснил он. kurdistan.ru

Президент Курдистана повторил свое приглашение к общеиракскому диалогу в Эрбиле

2 августа президент Курдистана Нечирван Барзани повторил свое приглашение провести в Эрбиле "всеобъемлющий и брат-

ский" диалог между всеми иракскими группировками для урегулирования ситуации.

Он также выразил поддержку инициативе премьер-министра Ирака Мустафы аль-Казими по созданию условий для организации переговоров между спорящими сторонами.

"Вновь призывая к всеобъемлющему братскому иракскому диалогу в Эрбиле, мы подтверждаем нашу поддержку призыва премьер-министра Аль-Казими к диалогу между иракскими политическими партиями, чтобы найти выход из нынешнего кризиса и работать вместе, чтобы привести страну к безопасности", — говорится в заявлении курдского президента. kurdistan.ru

ЕС рассчитывает на "последнюю попытку" США и Ирана по спасению ядерной сделки

Европейский союз рассчитывает, что возобновление переговоров Ирана и США позволят им предпринять "последнюю попытку" по возвращению ядерной сделки. Об этом заявил официальный представитель внешнеполитической службы ЕС Петер Стано, его слова приводит Reuters.

Стано рассчитывает, что на переговорах стороны примут четкие и убедительные политические решения, которые приведут к результатам. "Пришло время для последней попытки", — подчеркнул Стано.

Он заявил, что в прошлом месяце был предложен компромиссный вариант соглашения, но пространство для дополнительного маневра было исчерпано.

В 2015 году Россия, США, Китай, Великобритания, Франция, Германия и Иран заключили Совместный всеобъемлющий план действий по ядерной программе Тегерана. Западные страны снимали санкции в обмен на ограничение иранской ядерной программы. В 2018 году президент США Дональд Трамп в одностороннем порядке вышел из СВПД.

Ранее Общественная служба новостей сообщала, что глава МИД Ирана Хосейн Амир Абдоллахиян отметил, что ни в коем случае не надо сомневаться в серьезности [ядерных] намерений Ирана на переговорах по вопросу о необходимости для сторон вернуться к своим обязательствам. kurdistan.ru

ТӘСІСÇИ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLĒMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbir:

Tariyel Cəlil

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakı Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnilib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.

e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filiali

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500